

ОГЛЯД
ринків фінансових послуг та підсумки
діяльності небанківських фінансових
установ, державне регулювання та
нагляд за діяльністю яких здійснюється
Держфінпослуг, за 2010 рік

I. Загальна характеристика ринків небанківських фінансових послуг

Наявність розвиненої та повнофункціональної фінансової системи є запорукою економічного зростання країни.

До початку світової фінансової кризи небанківський фінансовий сектор України розвивався досить динамічно: впевнено зростали кількість небанківських фінансових установ, вартість активів, попит на послуги з боку споживачів.

Зміна зовнішнього середовища, зокрема прояви світової фінансової кризи, спричинила негативний вплив на український небанківський фінансовий сектор, перш за все, внаслідок погіршення якості банківських активів, значної девальвації гривні, негативних змін у структурі платіжного балансу та експорту України, а також зниження рівня зовнішніх запозичень. Серед чинників, які протягом 2010 року мали негативний вплив на небанківський фінансовий сектор в Україні, можна зазначити замороження банківських депозитів учасників фінансового ринку у проблемних банках та зниження ринкової вартості фінансових інструментів, зокрема тих, які утримувалися страховими компаніями і недержавними пенсійними фондами, що в результаті вплинуло на прибутковість цих установ та рівень їхніх резервів, сформованих ними для покриття майбутніх виплат своїм клієнтам.

Станом на 31.12.10 в Державному реєстрі фінансових установ налічувалося 1980 фінансових установ, що на 28 установ менше, ніж на кінець 2009 року (2008 установ). З них: 456 – страхові компанії, 659 – кредитні спілки, 426 – ломбарди, 221 – фінансові компанії, 101 – недержавні пенсійні фонди, 43 – адміністратори недержавних пенсійних фондів.

Активи небанківських фінансових установ (НФУ), що регулює Держфінпослуг, все ще залишаються незначними в порівнянні з активами комерційних банків. Так, разом активи комерційних банків та небанківських фінансових установ станом на 31.12.10 становили 1 012,0 млрд. грн., у тому числі банків – 942,1 млрд. грн. (93,1%), НФУ – 69,9 млрд. грн. (6,9%).

Таблиця 1

Активи фінансових установ на кінець 2008-2010рр.

Активи	2008		2009		2010		Темпи приросту	
	млн.грн.	структура	млн.грн.	структура	млн.грн.	структура	2009/2008	2010/2009
							%	%
Загальні активи	61 668,1	100,0%	62 848,7	100,0%	69 855,5	100,0%	1,9	11,1
Страхові компанії	41 930,5	68,0%	41 970,1	66,8%	45 234,6	64,8%	0,1	7,8
Кредитні спілки	6 064,9	9,8%	4 218,0	6,7%	3 432,2	4,9%	-30,5	-18,6
Фінансові компанії	6 011,8	9,7%	7 578,5	12,1%	10 226,9	14,6%	26,1	34,9
Юридичні особи публічного права	3 269,9	5,3%	4 513,2	7,2%	6 430,4	9,2%	38,0	42,5
Інші кредитні установи	3 253,5	5,3%	3 092,1	4,9%	2 498,9	3,6%	-5,0	-19,2
Недержавні пенсійні фонди	612,2	1,0%	857,9	1,4%	1 144,3	1,6%	40,1	33,4
Ломбарди	525,3	0,9%	618,9	1,0%	888,2	1,3%	17,8	43,5

Розмір активів фінансових установ на кінець 2010 року в порівнянні до 2009 року збільшився і становив 69,9 млрд. грн. Так, станом на 31.12.10 найбільшу частку становлять активи страховиків (65%).

У таблиці 2 наведені річні обсяги наданих послуг за видами фінансових установ.

Таблиця 2

Обсяги фінансових послуг у 2008-2010рр.

За видами установ (показники на кінець періоду)	2008 (млн.грн.)	2009 (млн.грн.)	2010 (млн.грн.)	Темпи приросту	
				2009/2008	2010/2009
				%	%
<u>Страхові компанії</u> - надходження валових страхових премій	24 008,6	20 442,1	23 081,7	-14,9	12,9
<u>Кредитні спілки</u> - видані кредити	5 572,8	3 909,1	3 349,5	-29,9	-14,3
- внески на депозитні рахунки	3 951,1	2 959,3	1 945,0	-25,1	-34,3
<u>Фінансові компанії</u> - обсяг послуг	19 610,1	24 236,6	29 303,8	23,6	20,9
<u>Юридичні особи публічного права</u> - видані кредити	2 898,2	2 561,7	2 421,4	-11,6	-5,5
<u>Інші кредитні установи</u> - видані кредити	2 901,0	1 805,4	1 408,4	-37,8	-22,0
<u>Недержавні пенсійні фонди</u> - пенсійні внески	582,9	754,6	925,4	29,5	22,6
<u>Ломбарди</u> - видані кредити під заставу	2 126,8	3 505,0	5 503,1	64,8	57,0

У цілому можна зробити висновок, що за результатами 2010 року основні показники діяльності небанківських фінансових установ набули змін та свідчать про поступову стабілізацію діяльності.

II. Підсумки діяльності страхових компаній за 2010 рік

Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній станом на 31.12.10 становила 456, у тому числі СК "life"¹ – 67 компаній, СК "non-life" – 389 компаній, (станом на 31.12.09 – 450 компаній, у тому числі СК "life" – 72 компанії, СК "non-life" – 378 компаній).

У 2010 році на ринку страхування відбулося незначне „пожвавлення”, при цьому показники ще не досягли докризових значень.

Спостерігалось макроекономічне відновлення ринку страхування. Так, за 2010 рік частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 2,1%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з 2009 роком та на 0,4 в.п. менше в порівнянні з показником 2008 року; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2010 рік становила 1,2%, що на 0,1 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2009 року та на 0,5 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2008 року.

У порівнянні з 2009 роком на 2 639,6 млн. грн. (12,9%) збільшилися обсяги надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій² збільшився на 669,7 млн. грн. (5,3%). Основним фактором зростання валових страхових премій, у порівнянні з 2009 роком, стало збільшення обсягу внутрішнього перестраховування на 1 969,9 млн. грн. (25,3%). Необхідно відзначити, що розмір внутрішнього перестраховування вже перевищив докризовий рівень 2008 року на 21,5%. На тлі вищезазначеного, відстежується тенденція зменшення питомої ваги чистих страхових премій у валових страхових преміях протягом останніх років: 2008 рік – 66,6% ; 2009 рік – 61,9%; 2010 рік – 57,7%. Основними змінами за видами страхування, що вплинули на це, є зростання премій за майновими видами страхування, а саме: страхування вантажів та багажу зросло на 423,1 млн. грн. (111,8%); страхування від вогневих ризиків зросло на 225,3 млн. грн. (24,2%); страхування майна – на 190,9 млн. грн. (12,8%). За 2010 рік суттєво зменшилися в порівнянні з 2009 роком на 487,9 млн. грн. (65,6%) страхування кредитів та на 149,4 млн. грн. (16,5%) скоротилося страхування фінансових ризиків.

За 2010 рік відстежується тенденція зростання фінансової стійкості страхових компаній. Так, при зростанні на 5,3% обсягів чистих страхових премій, на 12,1% зросли обсяги сформованих страхових резервів. На 7,8% зросли загальні активи, з них активи, визначені законодавством для представлення коштів страхових резервів – на 16,9%.

У порівнянні з 2009 роком на 9,4% зменшилися валові страхові виплати/відшкодування, обсяг чистих страхових виплат зменшився на 2,8%.

¹ Скорочення: СК "Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування життя, СК "non-Life" – страхові компанії, що здійснюють страхування видів, інших, ніж страхування життя.

² Чисті страхові премії (виплати) – розраховані як валові страхові премії (виплати) за мінусом частки страхових премій (виплат), які сплачуються перестраховикам-резидентам (компенсовані перестраховиками-резидентами).

На зменшення чистих страхових виплат, в першу чергу, вплинули такі зміни: на 476,2 млн. грн. (15,8%) зменшилися виплати з автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка"); на 204 млн. грн. (57,5%) зменшилися виплати зі страхування кредитів. При цьому на 381,3 млн. грн. (24,2%) збільшилися виплати зі страхування фінансових ризиків (що, на фоні скорочення чистих премій за цим видом, пояснюється виплатами за договорами, що були укладені в попередні роки).

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка представлені в таблиці 3.

Основні показники діяльності страхового ринку та його динаміка

	2008	2009	2010	Темпи приросту	
				2009/ 2008	2010/ 2009
				%	%
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, тис. одиниць					
Кількість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	22 828,7	22 343,2	26 340,5	-2,1	17,9
- зі страхувальниками-фізичними особами	18 685,5	19 187	23 135,8	2,7	20,6
Кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	653 168,8	552 629,0	592 771,5	-15,4	7,3
Страхова діяльність, млн. грн.					
Валові страхові премії	24 008,6	20 442,1	23 081,7	-14,9	12,9
Валові страхові виплати	7 050,7	6 737,2	6 104,6	-4,4	-9,4
Рівень валових виплат, %	29,4%	33,0%	26,4%	-	-
<i>Чисті страхові премії</i>	15 981,8	12 658,0	13 327,7	-20,8	5,3
<i>Чисті страхові виплати</i>	6 546,1	6 056,4	5 885,7	-7,5	-2,8
Рівень чистих виплат, %	41,0%	47,8%	44,2%	-	-
Перестраховання, млн. грн.					
Сплачено на перестраховання, у тому числі:	9 064,6	8 888,4	10 745,2	-1,9	20,9
- перестраховикам-резидентам	8 026,8	7 784,1	9 753,9	-3,0	25,3
- перестраховикам-нерезидентам	1 037,8	1 104,3	991,3	6,4	-10,2
Виплати, компенсовані перестраховиками, у тому числі:	926,5	967,9	508,6	4,5	-47,5
- перестраховиками-резидентами	504,7	680,8	219,0	34,9	-67,8
- перестраховиками-нерезидентами	421,9	287,1	289,6	-32,0	0,9
Отримані страхові премії від перестраховальників-нерезидентів	317,5	242,1	192,3	-23,7	-20,6
Виплати, компенсовані перестраховальникам-нерезидентам	1 055,6	1 050,4	1 837,1	-0,5	74,9
Страхові резерви, млн. грн.					
Обсяг сформованих страхових резервів	10 904,1	10 141,3	11 371,8	-7,0	12,1
- резерви зі страхування життя	1 609,0	1 789,2	2 185,2	11,2	22,1
- технічні резерви	9 295,1	8 352,1	9 186,6	-10,1	10,0
Активи страховиків та статутний капітал, млн. грн.					
Загальні активи страховиків (згідно з формою 1 (П(С)БО 2))	41 930,5	41 970,1	45 234,6	0,1	7,8
Активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів	23 904,9	23 690,9	27 695,0	-0,9	16,9
Обсяг сплачених статутних капіталів	13 206,4	14 876,0	14 429,2	12,6	-3,0

Кількість страхових компаній

Кількість страхових компаній (СК) станом на 31.12.10 становила 456, з яких 67 СК зі страхування життя (СК "Life") та 389 СК, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (СК "non-Life"). За 2010 рік кількість страхових компаній збільшилась на 6 СК.

Таблиця 4

Кількість страхових компаній у 2009 – 2010 рр.

Кількість страхових компаній	на кінець року	
	2009	2010
Загальна кількість	450	456
в т.ч. СК "non-Life"	378	389
в т.ч. СК "Life"	72	67

Страхові премії

Валові страхові премії, отримані страховиками при страхуванні та перестраховуванні ризиків від страхувальників та перестраховувальників за 2010 рік, становила **23 081,7 млн. грн.**, з них:

6 171,1 млн. грн. (26,7%) – що надійшли від фізичних осіб;

9 860,4 млн. грн. (42,7%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 2009 рік загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками, становила 20 442,1 млн. грн., з них:

5 949,0 млн. грн. (29,1%) – що надійшли від фізичних осіб;

8 646,5 млн. грн. (42,3%) – що надійшли від юридичних осіб.

За 12 місяців 2010 року сума отриманих страховиками валових премій з видів страхування, інших, ніж страхування життя становила **22 175,2 млн. грн.** (або 96,1% від загальної суми страхових премій), а зі страхування життя – **906,5 млн. грн.** (або 3,9% від загальної суми страхових премій).

Чисті страхові премії за 2010 рік становили **13 327,7 млн. грн.**, що становить 57,7% від валових страхових премій. Чисті страхові премії за 2009 рік становили 12 658,0 млн. грн.

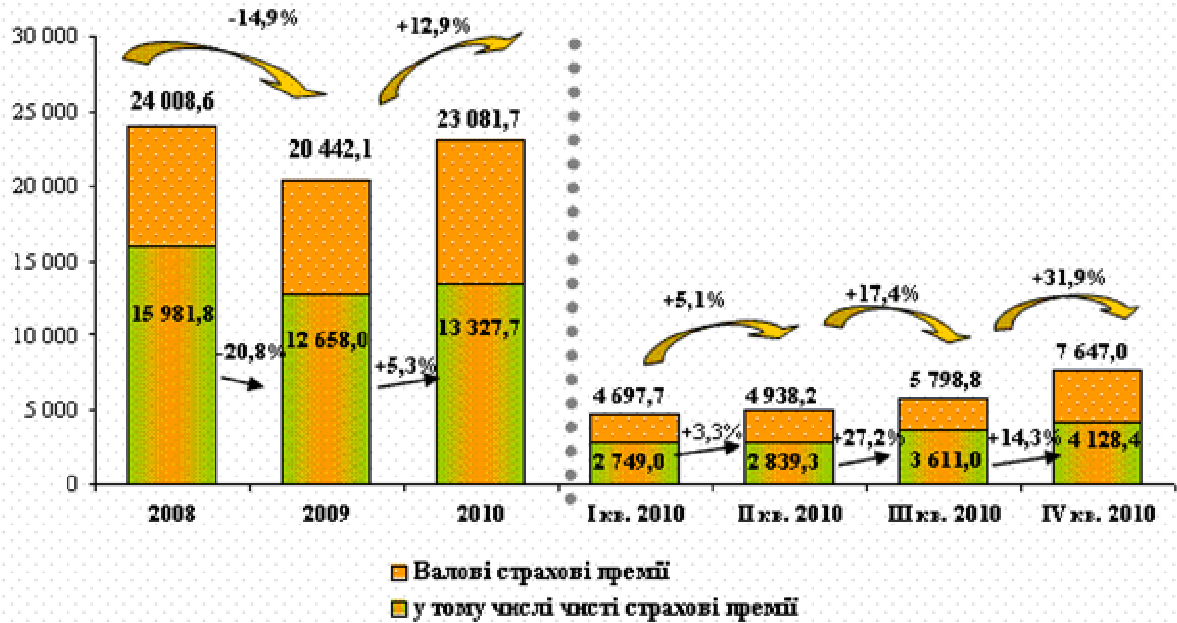


Рис. 1. Динаміка страхових премій за 2008 - 2010 рр. (млн. грн.)

Так, обсяги валових страхових премій за 2010 рік збільшилися порівняно з 2009 роком на 12,9%, при цьому чисті страхові премії збільшилися на 5,3%. Зростання валових страхових премій у IV кв. 2010 року на 31,9% у порівнянні до III кв. 2010 року відбулось переважно за рахунок збільшення обсягів внутрішнього перестраховування – до **3 518,6** млн. грн. (у III кв. 2010 р. обсяг внутрішнього перестраховування становив 2 187,8 млн. грн.). Обсяг чистих страхових премій у IV кв. 2010 року збільшився на 14,3% у порівнянні з попереднім кварталом 2010 року.

Концентрація страхового ринку за надходженнями валових страхових премій станом на 31.12.10 представлена в таблиці 5.

Таблиця 5

Концентрація страхового ринку у 2010 році

Перші (Тор)	страхування "Life"		страхування "non-Life"		
	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Надходження премій (млн. грн.)	Частка на ринку, %	Кількість СК, які більше 50% страхових премій отримали від перестраховальників
Тор 3	450,3	49,7	3 006,1	13,6	3
Тор 10	758,7	83,7	7 312,3	33,0	7
Тор 20	868,9	95,9	11 329,0	51,1	9
Тор 50	906,4	100,0	16 994,4	76,6	15
Тор 100	х	х	20 336,8	91,7	19
Тор 200	х	х	21 982,2	99,1	22
Всього по ринку	906,5	100,0	22 175,2	100,0	35

Можна констатувати, що незважаючи на значну кількість компаній, фактично на страховому ринку основну частку валових страхових премій – 91,7% – акумулюють 100 СК "non-Life" (25,7% всіх СК "non-Life") та 95,9% – 20 СК "Life" (29,9% всіх СК "Life").

Страхові премії за видами страхування за 2009 – 2010 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 6 та на рис. 2, 3, 4.

Таблиця 6

Страхові премії за видами страхування за 2009 – 2010 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові премії, в млн. грн.				Структура страхових премій				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		Структура валових страхових премій		Структура чистих страхових премій		валових премій	чистих премій
	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2010/2009	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	827,3	906,5	826,9	906,0	4,0%	3,9%	6,5%	6,8%	9,6%	9,6%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	19 614,7	22 175,2	11 830,9	12 421,7	96,0%	96,1%	93,5%	93,2%	13,1%	5,0%
Добровільне особисте страхування	1 442,3	1 679,1	1 306,5	1 511,0	7,1%	7,3%	10,3%	11,3%	16,4%	15,7%
Добровільне майнове страхування	14 769,8	16 607,5	7 884,2	7 703,0	72,3%	72,0%	62,3%	57,8%	12,4%	-2,3%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	2 488,4	2 894,3	905,1	755,7	12,2%	12,5%	7,2%	5,7%	16,3%	-16,5%
Добровільне страхування відповідальності	1 080,4	1 116,1	566,3	616,8	5,3%	4,8%	4,5%	4,6%	3,3%	8,9%
Недержавне обов'язкове страхування	2 314,7	2 767,6	2 066,4	2 586,0	11,3%	12,0%	16,3%	19,4%	19,6%	25,1%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	1 683,8	2 061,4	1 533,7	1 994,0	8,2%	8,9%	12,1%	15,0%	22,4%	30,0%
Державне обов'язкове страхування	7,5	4,9	7,5	4,9	0,04%	0,02%	0,1%	0,04%	-34,7%	-34,7%
ВСЬОГО (всі види страхування)	20 442,0	23 081,7	12 658,0	13 327,7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	12,9%	5,3%

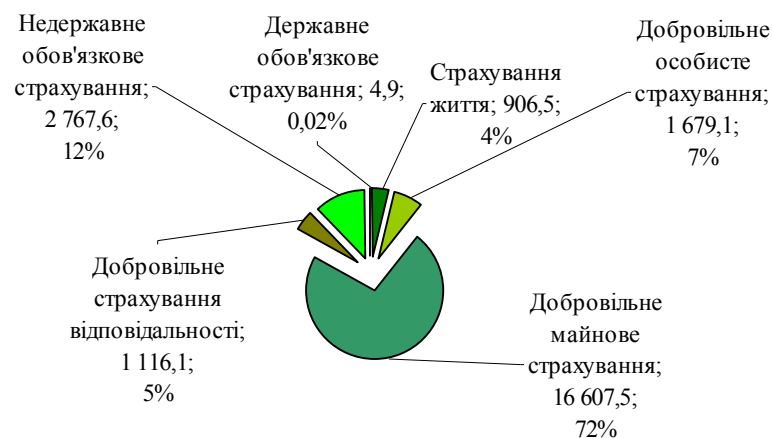


Рис. 2. Структура валових страхових премій станом на 31.12.10 (млн. грн.)

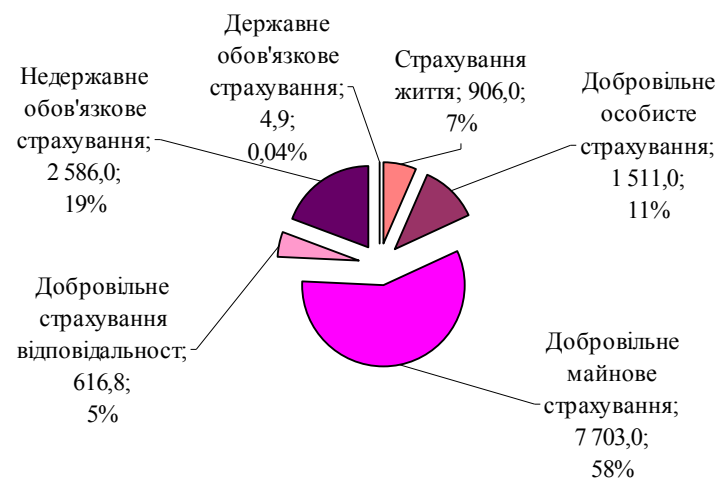


Рис. 3. Структура чистих страхових премій станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Динаміка чистих страхових премій за 2008-2010 рр. представлена в таблиці 7.

Таблиця 7

Динаміка чистих страхових премій за 2008-2010 рр.

Види страхування	2008	2009	2010	Темпи приросту	
				2009/2008	2010/2009
	млн. грн.			%	%
Автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	6 312,1	4 981,8	5 059,0	-21,1	1,5
Страхування майна	1 630,4	1 489,9	1 680,8	-8,6	12,8
Страхування від вогневих ризиків	1 204,6	931,0	1 156,3	-22,7	24,2
Страхування фінансових ризиків	1 395,6	905,1	755,7	-35,1	-16,5
Страхування життя	1 095,3	826,9	906,0	-24,5	9,6
Медичне страхування	636,3	724,1	809,4	13,8	11,8
Страхування вантажів та багажу	699,7	378,6	801,7	-45,9	111,8
Страхування відповідальності перед третіми особами	434,1	485,8	505,9	11,9	4,1
Страхування кредитів	1 178,7	744,3	256,4	-36,9	-65,6
Страхування від нещасних випадків	417,8	287,8	348,9	-31,1	21,2
Авіаційне страхування	148,7	202,3	222,9	36,1	10,2
Страхування медичних витрат	142,6	167,8	213,9	17,7	27,5
Страхування від нещасних випадків на транспорті	120,8	126,1	133,6	4,3	6,0
Інші види страхування	565,2	406,5	477,2	-28,1	17,4
Всього	15 981,8	12 658,0	13 327,7	-20,8	5,3



Рис. 4. Структура чистих страхових премій за видами страхування станом на 31.12.10 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових премій за видами страхування станом на 31.12.10 найбільша частка належить таким видам страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 5 059,0 млн. грн. (або 38%) (станом на 31.12.09 даний показник становив 4 981,8 млн. грн. (або 39%)); страхування майна – 1 680,8 млн. грн. (або 12%) (станом на 31.12.09 – 1 489,9 млн. грн. (або 12%)); страхування від вогневих ризиків – 1 156,3 млн. грн. (або 9%) (станом на 31.12.09 – 931,0 млн. грн. (або 7%)); страхування життя – 906,0 млн. грн. (або 7%) (станом на 31.12.09 – 826,9 млн. грн. (або 7%)); страхування фінансових ризиків – 755,7 млн. грн. (або 6%) (станом на 31.12.09 – 905,1 млн. грн. (або 7%)).

Страхові виплати/відшкодування

Розмір валових страхових виплат за 2010 рік становив **6 104,6 млн. грн.**, у тому числі з видів страхування, інших, ніж страхування життя – **6 052,0 млн. грн.** (або 99,1%), зі страхування життя – **52,6 млн. грн.** (або 0,9%).

Обсяг **чистих страхових виплат** становив **5 885,7 млн. грн.** та зменшився порівняно з аналогічним періодом 2009 року на 2,8%.

Обсяги валових та чистих страхових виплат за 2010 рік зменшилися в порівнянні з 2009 роком (див. рис. 5).

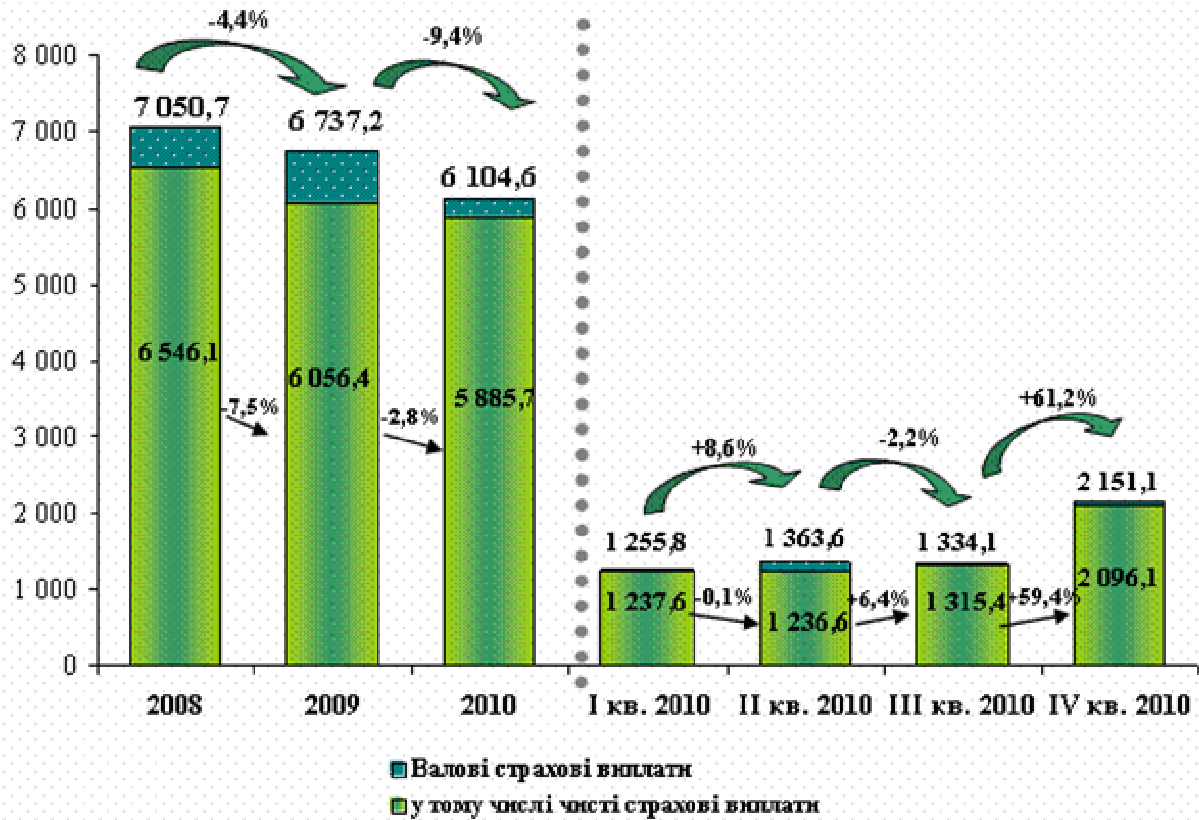


Рис. 5. Динаміка страхових виплат за 2008 - 2010 рр. (млн. грн.)

Так, обсяг валових страхових виплат за 2010 рік знизився на 9,4% порівняно з 2009 роком (до 6 104,6 млн. грн.), а обсяги чистих страхових виплат зменшились на 2,8% і становили 5 885,7 млн. грн. Скорочення страхових виплат може розглядатися як негативна ознака з огляду на те, що надходження страхових платежів збереглося на рівні попереднього року. Це може свідчити про недостатність у страхових компаній ліквідних інструментів, надмірну збитковість діяльності деяких страховиків. Ряд страхових компаній розглядають всі можливі варіанти скорочення витрат, зокрема через реорганізацію та скорочення своїх відокремлених підрозділів (філій, представництв тощо).

Водночас у четвертому кварталі обсяг валових страхових виплат збільшився в порівнянні з попереднім кварталом на 61,2%, а чистих страхових виплат – на 59,4%. Зростання валових виплат у четвертому кварталі зумовлене зростанням страхових виплат, зокрема, за такими видами страхування, як страхування фінансових ризиків, страхування наземного транспорту (крім залізничного), обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Страхові виплати у розрізі видів страхування за 2009 – 2010 рр. (обсяги, структура та темпи приросту) наведено в таблиці 8 та на рис. 6, 7, 8.

Страхові виплати за видами страхування за 2009 – 2010 рр. (обсяги, структура та темпи приросту)

Види страхування	Страхові виплати, в млн. грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових виплат	
	Валові		Чисті		Структура валових виплат		Структура чистих виплат		Валових виплат	Чистих виплат
	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2009 р.	2010 р.	2010/ 2009	2010/ 2009
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страховання життя	62,7	52,6	62,7	52,6	0,9%	0,9%	1,0%	0,9%	-16,1%	-16,1%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	6 674,6	6 052,0	5 993,8	5 833,1	99,1%	99,1%	99,0%	99,1%	-9,3%	-2,7%
Добровільне особисте страхування	703,4	797,0	694,2	794,1	10,4%	13,1%	11,5%	13,5%	13,3%	14,4%
Добровільне майнове страхування	5 275,9	4 360,7	4 607,3	4 150,7	78,3%	71,4%	76,1%	70,5%	-17,3%	-9,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	2 115,1	2 042,5	1 577,9	1 959,1	31,4%	33,5%	26,1%	33,3%	-3,4%	24,2%
Добровільне страхування відповідальності	25,7	27,3	25,5	26,7	0,4%	0,4%	0,4%	0,5%	6,1%	4,5%
Недержавне обов'язкове страхування	662,5	862,4	659,7	857,1	9,8%	14,1%	10,9%	14,6%	30,2%	29,9%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	639,6	849,7	637,4	845,1	9,5%	13,9%	10,5%	14,4%	32,9%	32,6%
Державне обов'язкове страхування	7,1	4,6	7,1	4,6	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	-35,2%	-35,2%
ВСЬОГО (всі види страхування)	6 737,3	6 104,6	6 056,4	5 885,7	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	-9,4%	-2,8%

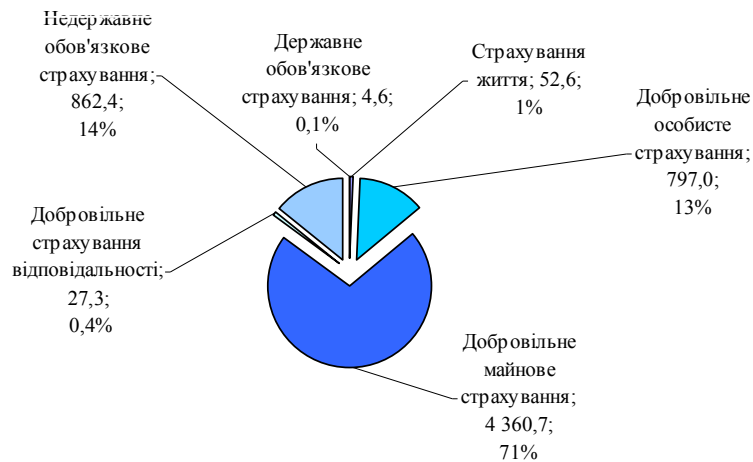


Рис. 6. Структура валових страхових виплат станом на 31.12.10 (млн. грн.)

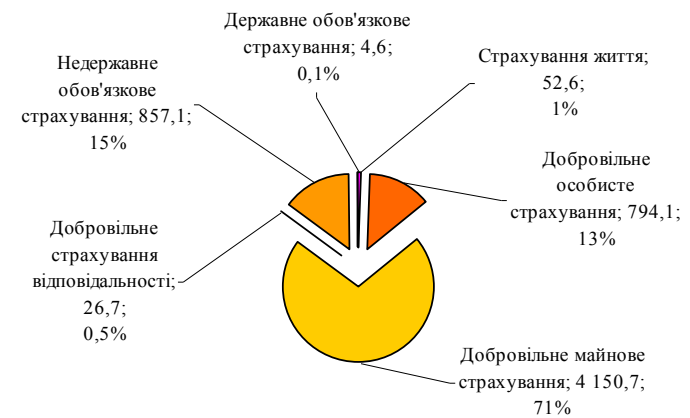


Рис. 7. Структура чистих страхових виплат станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Динаміка чистих страхових виплат за 2008-2010 рр. представлена в таблиці 9.

Таблиця 9

Динаміка чистих страхових виплат за 2008-2010 рр.

Види страхування	2008	2009	2010	Темпи приросту	
				2009/2008	2010/2009
	млн. грн.			%	%
Автостраховання (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка")	3 347,0	3 014,4	2 538,2	-9,9	-15,8
Страховання фінансових ризиків	1 461,7	1 577,9	1 959,1	7,9	24,2
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	461,0	550,7	632,9	19,5	14,9
Страховання кредитів	616,9	355,1	151,1	-42,4	-57,5
Страховання від вогневих ризиків	321,2	160,0	177,0	-50,2	10,6
Страховання майна	82,0	109,7	133,8	33,7	22,0
Страховання медичних витрат	44,8	72,7	83,8	62,3	15,3
Страховання життя	40,9	62,7	52,6	53,2	-16,0
Інші види страхування	170,5	153,2	157,1	-10,1	2,5
Всього	6 546,1	6 056,4	5 885,7	-7,5	-2,8

Структуру чистих страхових виплат (відшкодувань) за видами страхування за 2010 рік зображено на рис. 8.

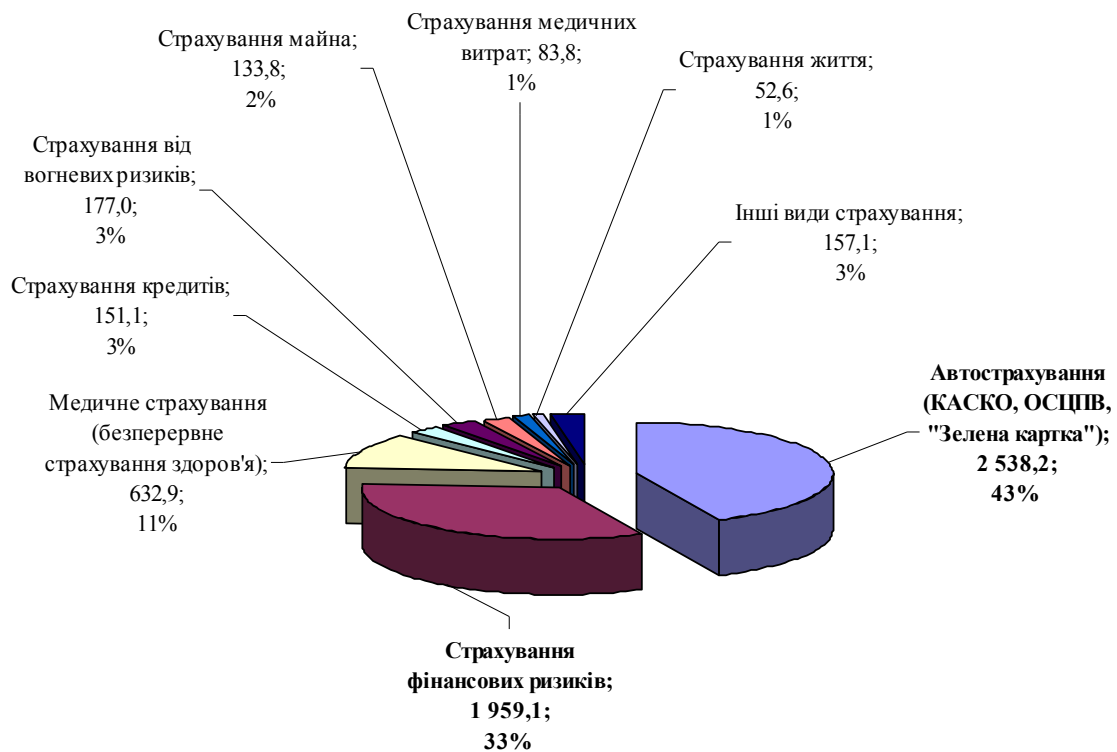


Рис. 8. Структура чистих страхових виплат за видами страхування станом на 31.12.10 (млн. грн.)

У структурі чистих страхових виплат станом на 31.12.10 найбільша частка страхових виплат припадає на такі види страхування, як: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») – 2 538,2 млн. грн. (або 43%) (станом на 31.12.09 даний показник становив 3 014,4 млн. грн. (або 50%)); страхування фінансових ризиків – 1 959,1 млн. грн. (або 33%) (станом на 31.12.09 – 1 577,9 млн. грн. (або 26%)); частка медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) становить 632,9 млн. грн. (або 11%) (станом на 31.12.09 – 550,7 млн. грн. (або 9%)).

Рівень страхових виплат за видами страхування

Рівень валових страхових виплат (відношення валових страхових виплат до валових страхових премій) станом на 31.12.10 становив 26,4% (таблиця 10). Високий рівень валових страхових виплат (більше 20%) спостерігався за такими видами страхування: добровільне особисте страхування – 47,5% (станом на 31.12.09 – 48,8%), добровільне майнове страхування – 26,3% (станом на 31.12.09 – 35,7%), а також державне обов'язкове страхування – 93,9% (станом на 31.12.09 – 94,7%).

Таблиця 10

Рівень страхових виплат за видами страхування

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	валових виплат		чистих виплат	
	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10
1	2	3	4	5
Страхування життя	7,6%	5,8%	7,6%	5,8%
Види страхування, інші, ніж страхування життя, у тому числі:	34,0%	27,3%	50,7%	47,0%
Добровільне особисте страхування	48,8%	47,5%	53,1%	52,6%
Добровільне майнове страхування	35,7%	26,3%	58,4%	53,9%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	85,0%	70,6%	174,3%	259,2%
Добровільне страхування відповідальності	2,4%	2,4%	4,5%	4,3%
Недержавне обов'язкове страхування	28,6%	31,2%	31,9%	33,1%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	38,0%	41,2%	41,6%	42,4%
Державне обов'язкове страхування	94,7%	93,9%	94,7%	93,9%
ВСЬОГО (всі види страхування)	33,0%	26,4%	47,8%	44,2%

Рівень чистих страхових виплат (відношення чистих страхових виплат до чистих страхових премій) станом на 31.12.10 становив 44,2% (станом на 31.12.09 – 47,8%). Високий рівень чистих страхових виплат станом на 31.12.10 спостерігався за видами добровільного страхування фінансових ризиків – 259,2%, з добровільного особистого страхування – 52,6%, а також з добровільного майнового страхування – 53,9%. Зростання рівня валових та чистих страхових виплат з добровільного страхування фінансових ризиків може свідчити про здійснення страховими компаніями оптимізації оподаткування.

Рівень чистих страхових виплат перевищує рівень валових, оскільки при розрахунку не враховуються частки страхових виплат, що сплачуються за договорами внутрішнього перестраховання ризиків, та частки страхових премій, що сплачуються за операціями внутрішнього страхування.

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2010 рік у порівнянні з 2009 роком наведено у таблиці 11.

Таблиця 11

Рівень чистих страхових виплат та чисті страхові виплати за видами страхування за 2009 – 2010 рр.

Види страхування	Чисті страхові виплати		Рівень чистих страхових виплат	
	2009 (млн. грн.)	2010 (млн. грн.)	Станом на 31.12.09 (%)	Станом на 31.12.10 (%)
1	2	3	4	5
Медичне страхування (безперервне страхування здоров'я)	550,7	632,9	76,0	78,2
Страхування здоров'я на випадок хвороби	33,3	38,0	26,3	27,4
Страхування наземного транспорту ("КАСКО")	2 377,0	1 693,0	68,9	55,2
Страхування повітряного транспорту	2,9	2,9	15,6	15,7
Страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ	160,0	177,0	17,2	15,3
Добровільне страхування цивільно-правової відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника)	9,5	12,8	16,8	15,8
Страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту)	355,1	151,1	47,7	58,9
Страхування фінансових ризиків	1 577,9	1 959,1	174,3	259,3
Страхування медичних витрат	72,7	83,8	43,3	39,2
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	567,9	758,4	43,8	43,9
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів ("Зелена картка")	69,4	86,7	29,4	32,4
Обов'язкове авіаційне страхування цивільної авіації	14,8	5,2	7,3	2,3

Так, рівень страхових виплат із страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.12.10 зменшився на 13,7 в. п. до рівня 55,2%; зростання рівня страхових виплат із страхування кредитів (у тому числі відповідальності позичальника за непогашення кредиту) на 11,2 в. п. до рівня 58,9% пов'язане зі зменшенням надходження страхових платежів за 2010 рік до 256,4 млн. грн.; на 85,0 в. п. до 259,3% збільшився рівень страхових виплат зі страхування фінансових ризиків; рівень страхових виплат з обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів

(ОСЦПВ) станом на 31.12.10 залишився майже без змін, у порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.09.

Зменшення рівня валових страхових виплат може розглядатися як негативна ознака з огляду на те, що надходження страхових платежів збереглося на рівні попереднього року.

Страховання фізичних осіб

Від страховальників-фізичних осіб за січень – грудень 2010 року надійшло **6 171,1 млн. грн.** валових страхових премій, що на 3,7% більше, ніж за аналогічний період 2009 року.

Структура валових страхових премій, які надійшли від фізичних осіб за 2010 рік:

- за видами страхування, іншими, ніж страхування життя – **5 416,3 млн. грн.** (на 2,0% більше, ніж за аналогічний період 2009 року);

- за видом страхування життя – **754,8 млн. грн.** (на 17,7% більше, ніж за аналогічний період 2009 року).

Страхові виплати страховальникам-фізичним особам у 2010 році становили **2 436,4 млн. грн.** (39,9% від загальних валових виплат), що на 13,1% менше, ніж за 2009 рік.

У четвертому кварталі обсяг валових страхових премій зріс у порівнянні з попереднім кварталом на 10,8%, а розмір страхових виплат збільшився на 7,2% відповідно.

Рівень валових виплат фізичним особам (відношення виплат до премій) станом на 31.12.10 становив 39,5%, що на 7,6 в.п. менше, ніж станом на 31.12.09 (див. рис. 9). Протягом 2010 року найвищий обсяг валових виплат фізичним особам був у першому кварталі – 641,4 млн. грн., найнижчий – в третьому – 572,5 млн. грн.

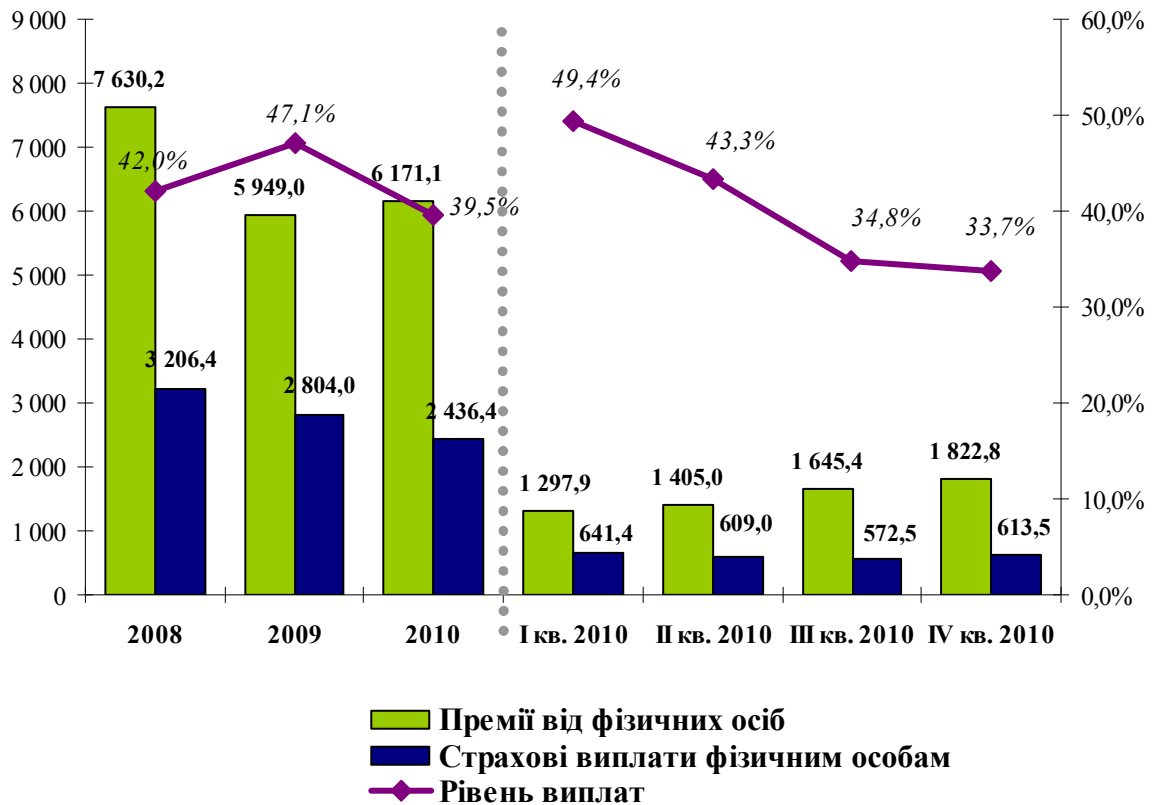


Рис. 9. Динаміка страхових платежів, виплат та рівня страхових виплат у секторі страхування фізичних осіб за 2008 – 2010 рр. (млн. грн.)

Структура страхових платежів та виплат при страхуванні фізичних осіб станом на 31.12.10 має такий вигляд:

- 37,5% всіх премій від громадян становили премії від страхування наземного транспорту (КАСКО) – **2 315,2 млн. грн.**, що на 16,5% (або на 458,9 млн. грн.) менше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; від страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) надійшло 1 385,2 млн. грн. (або 22,4% всіх премій від громадян), що на 364,2 млн. грн. (або на 35,7%) більше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; від медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) – 349,3 млн. грн. (або 5,7% всіх премій від громадян), що на 79,2 млн. грн. (або на 29,3%) більше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; від страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ – 257,2 млн. грн. (або 4,2% всіх премій від громадян), що на 0,8 млн. грн. (або на 0,3%) менше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; від страхування від нещасних випадків – 245,4 (4,0%), що на 20,8 млн. грн. (або на 9,3%) більше в порівнянні з відповідною датою 2009 року;

- основна частина страхових виплат (54,5%) здійснена за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО) – **1 328,1 млн. грн.**, що на 568,8 (або на 30%) менше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; частина страхових виплат (25,0%) здійснена за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ),

становить 609,2 млн. грн., що на 159,1 млн. грн. більше в порівнянні з відповідною датою 2009 року; за медичним страхуванням фізичним особам було виплачено 215,6 млн. грн. (8,9% від загального розміру страхових виплат/відшкодувань страхувальникам-фізичним особам), що на 16,3 млн. грн. (або на 8,2%) більше в порівнянні з відповідною датою 2009 року.

Рівень виплат за договорами страхування наземного транспорту (КАСКО), укладеними зі страхувальниками – фізичними особами, станом на кінець 2010 року становив 57,4%, за договорами страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 44,0%, за медичним страхуванням – 61,7%.

Кількість укладених договорів страхування з фізичними особами (на користь страхувальників) за підсумками 2010 року зазнала, зокрема таких змін:

- кількість укладених договорів добровільного страхування від нещасних випадків збільшилась на 3 601,4 тис. одиниць (до 6 624,1 тис. одиниць), в порівнянні з 2009 роком;

- кількість укладених договорів страхування медичних витрат збільшилась на 207,7 тис. одиниць (до 1 385,9 тис. одиниць), в порівнянні з 2009 роком;

- кількість укладених договорів добровільного медичного страхування (безперервне страхування здоров'я) зменшилась на 947,0 тис. одиниць (до 962,0 тис. одиниць), в порівнянні з 2009 роком.

Отже, обсяг страхових премій від фізичних осіб за результатами 2010 року (6 171,1 млн. грн.) збільшився на 3,7% в порівнянні з 2009 роком, але рівня 2008 року не досяг (за 2008 р. – 7 630,2 млн. грн.). За результатами 2010 року продовжується тенденція щодо зменшення обсягу страхових виплат фізичним особам.

Основні показники автострахування

Динаміка основних показників страхування автотранспорту, – страхування наземного транспорту (КАСКО), страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів ("Зелена картка"), наведена в таблиці 12.

**Динаміка основних показників автострахування
за 2009 – 2010 рр.**

Показник Вид страхування	Валові страхові премії		Валові страхові виплати		Рівень валових страхових виплат		Темпи приросту	
	2009	2010	2009	2010	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10	Валові страхові премії	Валові страхові виплати
	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	млн. грн.	%	%	2010/ 2009	
Страхування наземного транспорту (КАСКО)	3 887,9	3 660,7	2 487,0	1 776,2	64,0	48,5	-5,8%	-28,6%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ)	1 430,9	1 776,3	568,3	759,0	39,7	42,7	24,1%	33,6%
Обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів ("Зелена картка")	252,9	285,2	71,3	90,7	28,2	31,8	12,8%	27,2%
Всього	5 571,7	5 722,2	3 126,6	2 625,9	56,1	45,9	2,7%	-16,0%

Згідно з даними таблиці 12, станом на 31.12.10 обсяг валових страхових премій з автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, «Зелена картка») зріс на 2,7%, а обсяг валових страхових виплат скоротився на 16%. При цьому частка валових страхових премій та валових страхових виплат страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) в автострахованні становить 31,0% та 28,9% (відповідно).

Структура валових страхових платежів та валових страхових виплат у секторі автострахування представлена на рисунках 10, 11.

Надходження валових премій при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 12 місяців 2010 року скоротилися на **5,8%** у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року і склали **3 660,7 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ), обсяг валових страхових премій збільшився на **24,1%** і становив **1 776,3 млн. грн.**

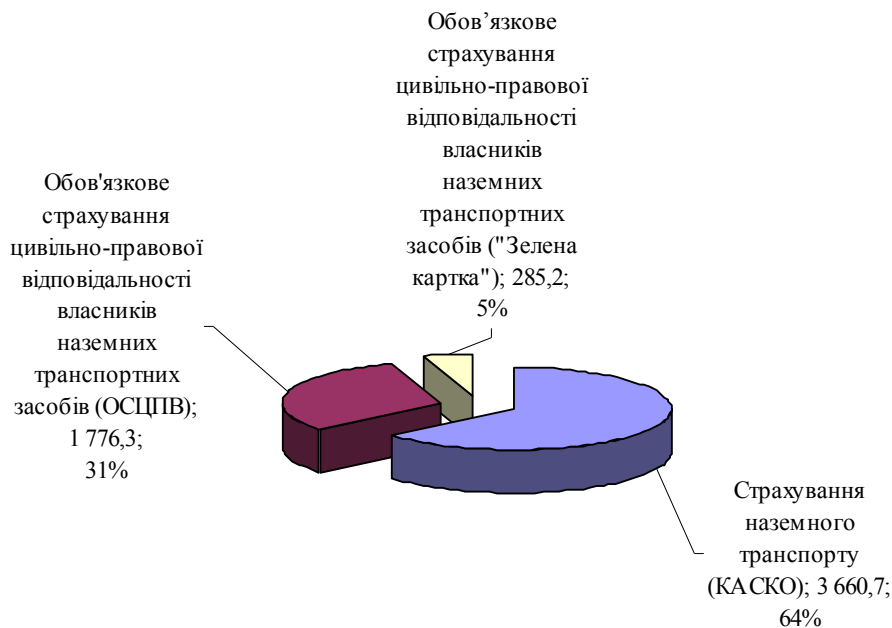


Рис. 10. Структура страхових платежів у секторі автострахування станом на 31.12.10 (млн. грн.)

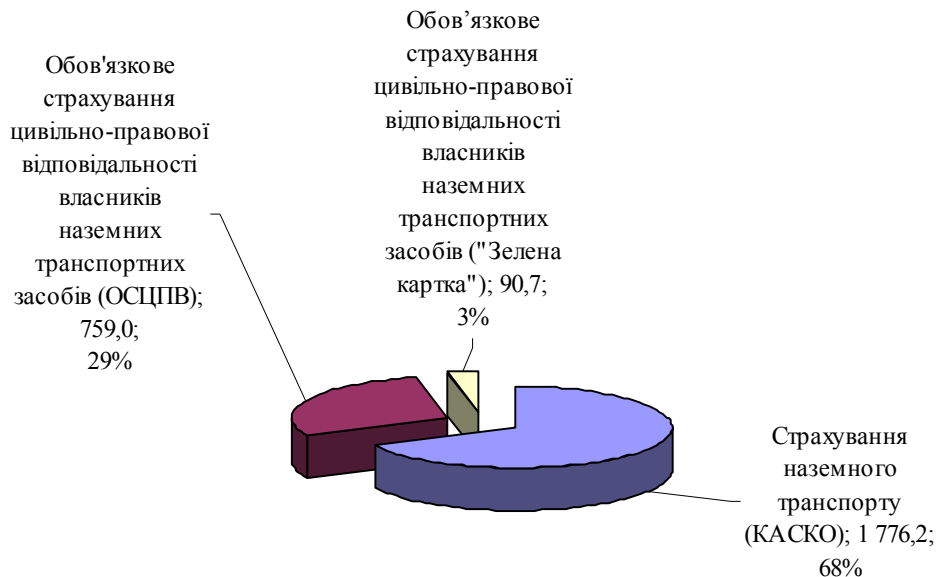


Рис. 11. Структура страхових виплат у секторі автострахування станом на 31.12.10 (млн. грн.)

За 12 місяців 2010 року на 1 147,4 тис. одиниць (або на 16,4%) збільшилась кількість укладених договорів страхування цивільно-правової

відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – до 8 151,7 тис. одиниць.

Обсяг валових виплат при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) за 12 місяців 2010 року становив **1 776,2 млн. грн.**, що на **28,6%** менше, ніж за аналогічний період 2009 року; розмір валових виплат при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) становив **759,0 млн. грн.**, що на **33,6%** більше, ніж за аналогічний період 2009 року.

Рівень валових виплат зі страхування наземного транспорту (КАСКО) станом на 31.12.10 становив 48,5% (станом на 31.12.09 – 64,0%), при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – 42,7% (станом на 31.12.09 – 39,7%).

Станом на кінець IV кварталу 2010 року:

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) розмір чистих страхових премій становив **3 065,0 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **1 726,7 млн. грн.**;

- при страхуванні наземного транспорту (КАСКО) обсяг чистих страхових виплат становив **1 693,0 млн. грн.**, при страхуванні цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) – **758,4 млн. грн.**

Збільшення надходжень валових премій зі страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (ОСЦПВ) пов'язане передусім з подорожчанням полісів обов'язкового страхування транспортних засобів, що зумовлено зміненням коригувальних коефіцієнтів до страхового платежу, за допомогою яких визначається ціна поліса, та підвищенням лімітів відповідальності страхових компаній.

Страхування життя

Валові страхові платежі (премії, внески) при страхуванні життя за 2010 рік становили **906,5 млн. грн.**, що на 9,6% більше, ніж за 2009 рік (2009 р. – 827,3 млн. грн.).

Структура валових надходжень страхових платежів (премій, внесків) за 2010 рік:

754,8 млн. грн. (або 83,3%) – що надійшли від фізичних осіб;

151,2 млн. грн. (або 16,7%) – що надійшли від юридичних осіб;

0,5 млн. грн. (або 0,1%) – що надійшли від перестраховувальників.

У 2010 році на 45,2% збільшилась кількість застрахованих фізичних осіб (670 576 застрахованих фізичних осіб у порівнянні з 461 880 застрахованими фізичними особами у 2009 році). Станом на 31.12.10 застраховано 2 890 205 фізичних осіб.

Структура валових страхових премій та виплат із страхування життя зображена на рисунках 12 та 13.

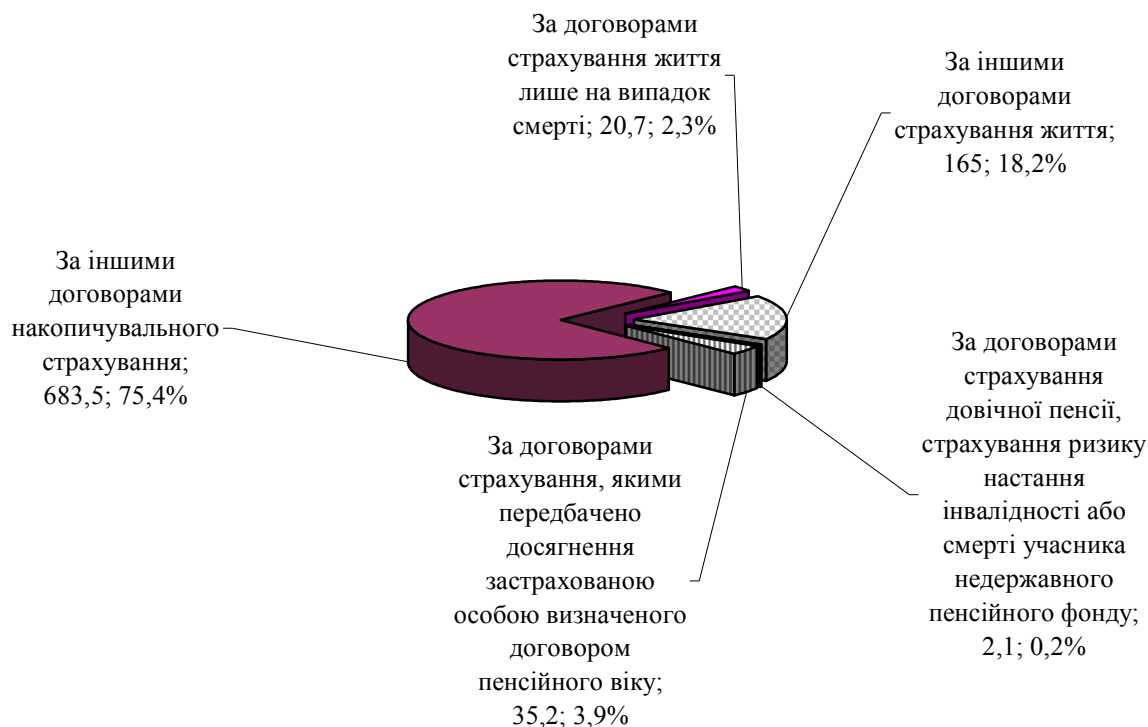


Рис 12. Структура валових страхових премій із страхування життя станом на 31.12.10 (млн. грн.)

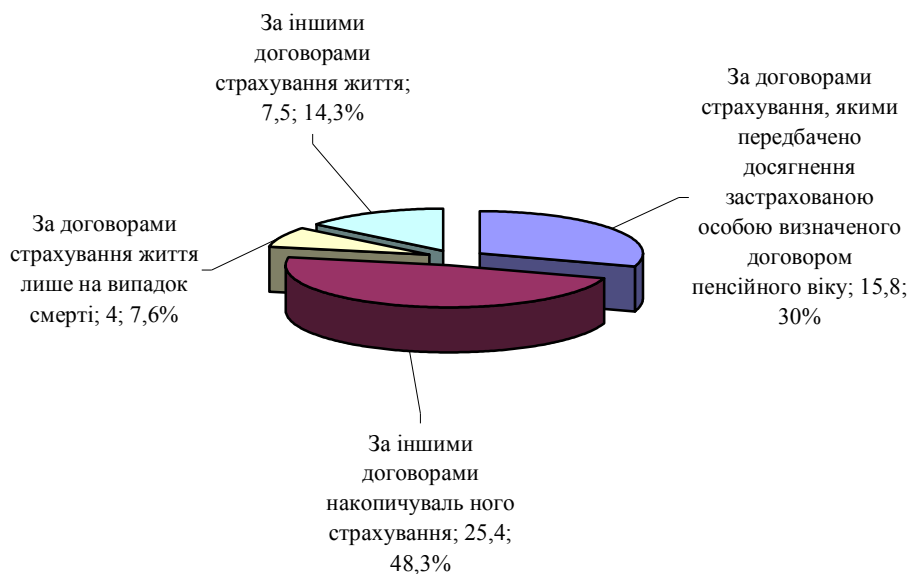


Рис 13. Структура валових страхових виплат із страхування життя станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Обсяги надходжень валових страхових платежів та валових страхових виплат за 2008 – 2010 рр. зображено на рис. 14.

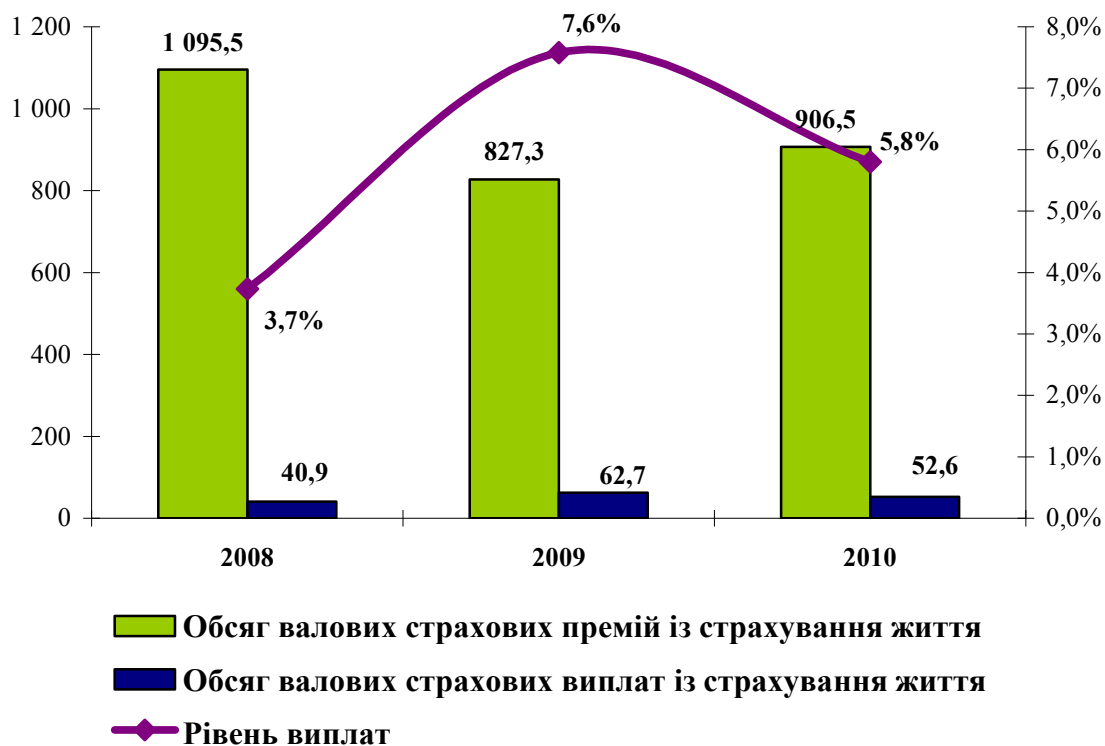


Рис. 14. Динаміка страхових премій та страхових виплат із страхування життя за 2008 – 2010 рр. (млн. грн.)

Розмір валових страхових виплат із страхування життя за 2010 рік становив **52,6 млн. грн.**³, що на 16,1% менше в порівнянні з 2009 роком.

У 2010 році величина зміни резервів із страхування життя становила 396,2 млн. грн. (таблиця 13). 13 СК "Life" за підсумками 2010 року отримали від'ємне значення приросту резервів із страхування життя, що пов'язано з достроковим розірванням договорів страхування. Приріст резервів із страхування життя у двох страхових компаніях "Life" у 2010 році становив 133,2 та 68,0 млн. грн. (31,8%, та 16,3% від загального приросту резервів відповідно⁴).

³ Включаючи страхові виплати у вигляді анuitетів.

⁴ Від'ємні значення приросту резервів із страхування життя при розрахунку часток не використовувались.

Зміна резервів із страхування життя за 2009 – 2010 рр.

Показники	2009	2010	Темпи приросту
	млн. грн.	млн. грн.	2010/2009
Величина зміни резервів із страхування життя, у тому числі, яка відповідає:	173,6	396,2	128,2%
інвестиційним доходам, що застосовуються для розрахунку страхових тарифів;	51,3	60,1	17,2%
індексації розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за офіційним індексом інфляції;	13,9	24,3	74,8%
частині інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів із страхування життя, що залишилась після передбачених статтею 9 Закону України "Про страхування" обов'язкових відрахувань в математичні резерви та вирахувань витрат страховика на ведення справи;	48,6	83,2	71,2%
загальному обсягу збільшення розмірів страхових сум та (або) страхових виплат (бонусів), які визначено за іншими фінансовими результатами діяльності згідно з договорами страхування, що передбачають участь страхувальника у інвестиційному доході страховика;	6,0	5,7	-5,0%
величині зміни розмірів страхових сум та (або) страхових виплат за договорами страхування, грошові зобов'язання за якими визначено у вільноконвертованій валюті або розрахункових величинах.	15,2	-2,3	-115,1%

Перестраховування

За договорами перестраховування ризиків за 2010 рік українські страховики (цеденти, перестраховувальники) сплатили часток страхових премій **10 745,2 млн. грн.** (за 2009 р. – 8 888,4 млн. грн.) (рис. 15), з них:

- перестраховикам-нерезидентам – **991,3 млн. грн.** (за 2009 р. – 1 104,3 млн. грн.),
- перестраховикам-резидентам – **9 753,9 млн. грн.** (за 2009 р. – 7 784,1 млн. грн.).

Загальна сума часток страхових виплат, компенсованих перестраховиками, становила **508,6 млн. грн.** (за 2009 р. – 967,9 млн. грн.), в тому числі компенсовано:

- перестраховиками-нерезидентами – **289,6 млн. грн.** (за 2009 р. – 287,1 млн. грн.),
- перестраховиками-резидентами – **219,0 млн. грн.** (за 2009 р. – 680,8 млн. грн.).

За 2010 рік помітно збільшилась тенденція щодо збільшення обсягів внутрішнього перестраховування. Так, частка страхових премій сплачених перестраховикам-резидентам за 2010 рік становила 9 753,9 млн. грн., що на 25,3% більше в порівнянні з 2009 роком (за 2009 р. – 7 784,1 млн. грн.) та на 21,5% більше в порівнянні з 2008 роком (за 2008 р. – 8 026,8 млн. грн.).

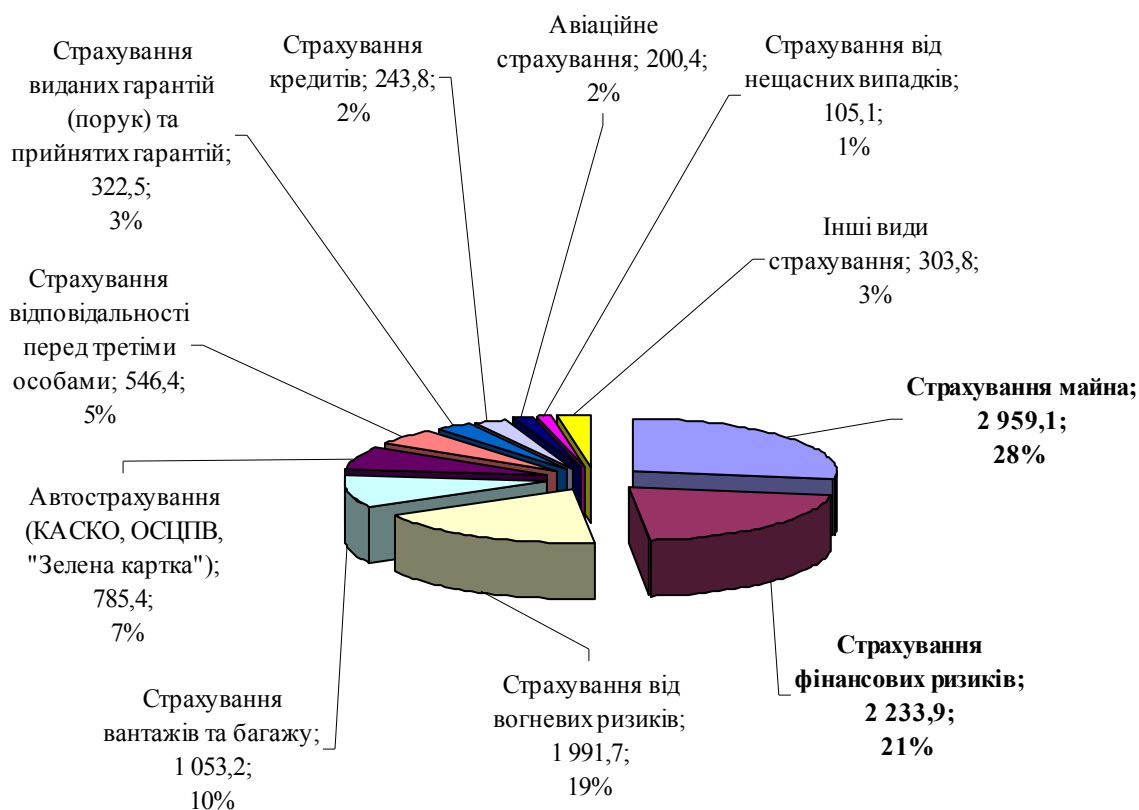


Рис. 15. Структура вихідного перестраховання за видами страхування станом на 31.12.10 (млн. грн.)

У структурі вихідного перестраховання станом на 31.12.10 найбільше сплачено часток страхових премій за такими видами страхування, як: страхування майна – 2 959,1 млн. грн. (або 28%) (станом на 31.12.09 – 2 059,2 млн. грн. (або 23,2%)); страхування фінансових ризиків – 2 233,9 млн. грн. (або 21%) (станом на 31.12.09 – 1 624,1 млн. грн. (або 18,3%)); страхування від вогневих ризиків – 1 991,7 млн. грн. (або 19%) (станом на 31.12.09 – 1 305,2 млн. грн. (або 14,7%)); страхування вантажів та багажу – 1 053,2 млн. грн. (або 10%) (станом на 31.12.09 – 804,7млн. грн. (або 9,1%)).

У співвідношенні до валових страхових премій частка вихідного перестраховання станом на 31.12.10 становила 46,6% (станом на 31.12.09 – 43,5%) (рис. 16).

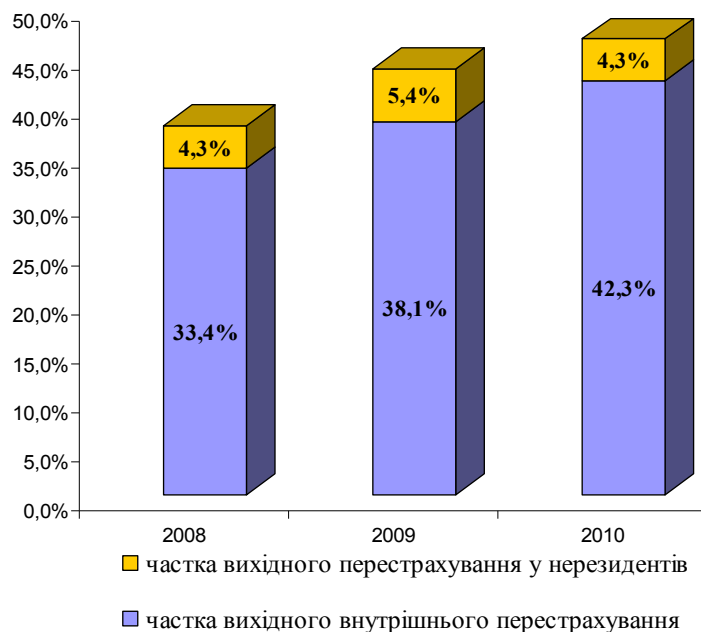


Рис. 16. Частки вихідного перестраховування у співвідношенні до валових страхових премій за 2008 – 2010 рр.

На рис. 17 представлено структуру перестраховування ризиків у нерезидентів у 2010 році. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестраховування нерезидентам (991,3 млн. грн.) найбільше сплачено до Великобританії – 30% (або 298,0 млн. грн.), Російської Федерації – 17% (або 172,2 млн. грн.) та Швейцарії – 12% (або 121,4 млн. грн.).

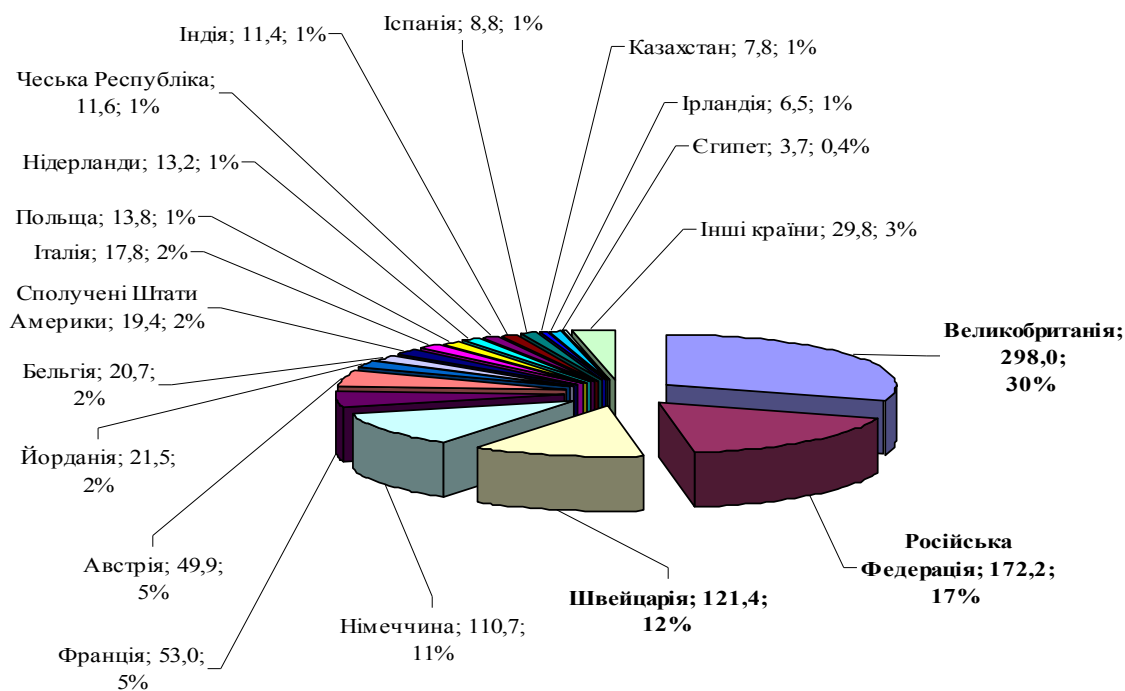


Рис. 17. Частка страхових платежів, яка належить перестраховику-нерезиденту станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Активи страховиків та сформовані страхові резерви

Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2008 – 2010 рр. зображена на рис. 18.

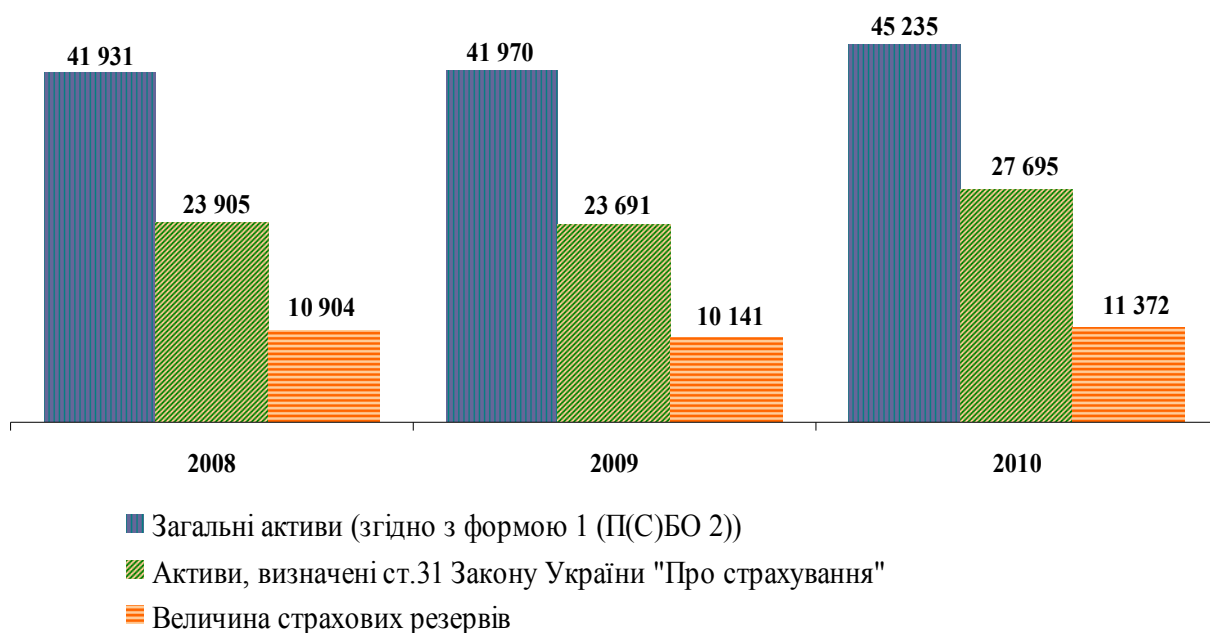


Рис. 18. Динаміка активів та обсягів страхових резервів страховиків за 2008 – 2010 рр. (млн. грн.)

Станом на 31.12.10 обсяг загальних активів страховиків становив 45 234,6 млн. грн., що на 7,8% більше в порівнянні з відповідним показником 2009 року. Величина активів, визначених ст. 31 Закону України «Про страхування», збільшилась на 16,9% (до 27 695,0 млн. грн.), відповідно.

Разом з тим, основною проблемою для страховиків залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів.

Розміщення страхових резервів здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про страхування», де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Станом на 31.12.10 обсяг активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів⁵, становив **27 695,0 млн. грн.** (на 4 004,1 млн. грн. більше, ніж на відповідну дату 2009 року), які у розмірі **11 541,8 млн. грн.**, використано з метою представлення коштів страхових резервів.

Структура активів страхових компаній, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування» для представлення страхових резервів (таблиця 14), станом на 31.12.10 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09 мала такі зміни:

- на 1 384,0 млн. грн. (або на 14,5%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення акціями, і становив 10 905,8 млн. грн. (або 39,4% від загального обсягу активів);

⁵ - відповідно до статті 31 Закону України «Про страхування».

- на 538,2 млн. грн. (або на 9,1%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення банківськими вкладками (депозити), і становив 6 464,6 млн. грн. (або 23,3% від загального обсягу активів);
- на 872,4 млн. грн. (або на 28,4%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення правами вимог до перестраховиків, і становив 3 940,1 млн. грн. (або 14,2% від загального обсягу активів);
- на 653,9 млн. грн. (або на 75,2%) збільшився обсяг активів, дозволених для представлення цінними паперами, що емітуються державою, і становив 1 523,4 млн. грн. (або 5,5% від загального обсягу активів).

У структурі активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя (таблиця 15), станом на 31.12.10 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09 відбулись такі зміни:

- на 583,3 млн. грн. (або на 16,5%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладках (депозитах) і становив 4 119,1 млн. грн. (або 35,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 623,8 млн. грн. (або на 30,8%) збільшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 2 651,2 млн. грн. (або 23,0% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 67,2 млн. грн. (або на 4,7%) зменшився обсяг коштів, вкладених в акції, і становив 1 375,8 млн. грн. (або 11,9% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя);
- на 547,8 млн. грн. (або на 79,6%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 1 235,6 млн. грн. (або 10,7% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя).

У структурі активів, якими представлені **технічні резерви** (таблиця 16), станом на 31.12.10 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09 відбулись такі зміни:

- на 51,3 млн. грн. (або на 4,0%) зменшився обсяг коштів, вкладених в акції, і становив 1 246,6 млн. грн. (або 13,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 395,3 млн. грн. збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 593,2 млн. грн. (або 6,4% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви);
- на 647,9 млн. грн. (або на 34,1%) збільшився обсяг коштів, представлених як права вимоги до перестраховиків, і становив 2 549,9 млн. грн. (або 27,3% від загального обсягу активів, якими представлені технічні резерви).

У структурі активів, якими представлені **резерви зі страхування життя** (таблиця 17), станом на 31.12.10 у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09 відбулись такі зміни:

- на 205,1 млн. грн. (або на 27,5%) збільшився обсяг коштів у банківських вкладках (депозитах) і становив 950,8 млн. грн. (або 43,1% від загального

обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя), у тому числі на 147,7 млн. грн. (або на 41,4%) збільшився обсяг коштів в іноземній валюті і становив 504,6 млн. грн. (або 22,9% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);

- на 152,5 млн. грн. (або на 31,1%) збільшився обсяг коштів, вкладених у цінні папери, що емітуються державою, і становив 642,4 млн. грн. (або 29,1% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя);
- на 67,3 млн. грн. (або на 95,5%) збільшився обсяг грошових коштів на поточних рахунках і становив 137,8 млн. грн. (або 6,2% від загального обсягу активів, якими представлені резерви зі страхування життя).

На рис. 19 відображена структура загальних активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»).

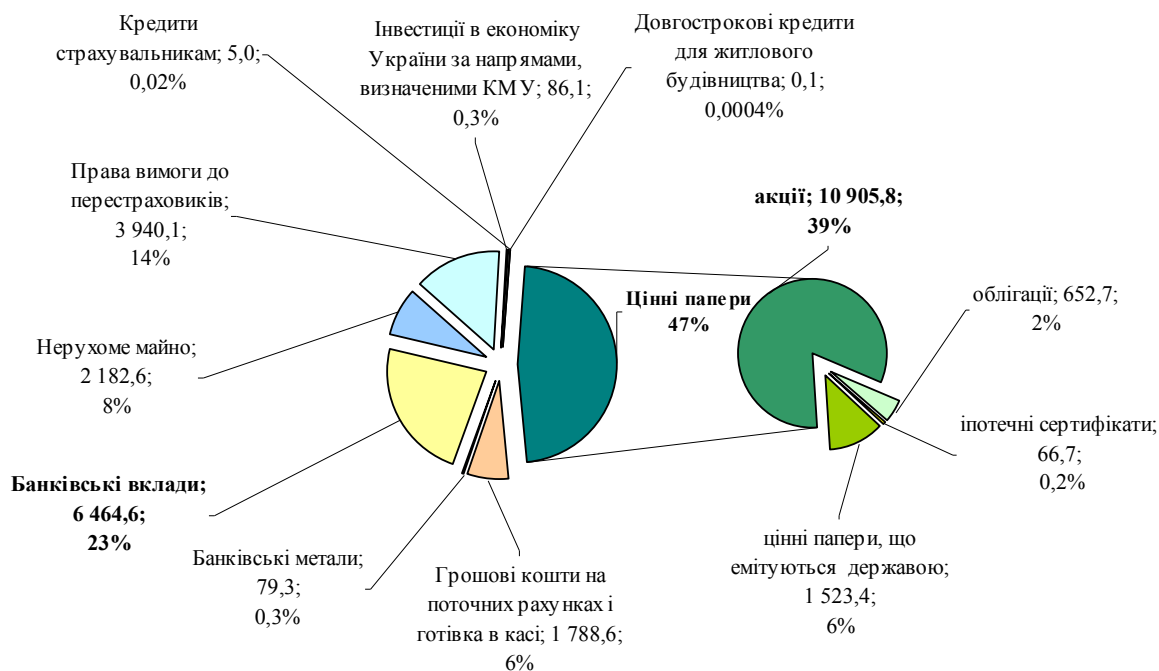


Рис. 19. Структура активів, дозволених для представлення коштів страхових резервів (ст. 31 Закону України «Про страхування»), станом на 31.12.10 (млн. грн.)

На рис. 20 зображена структура активів, якими представлено кошти страхових резервів станом на 31.12.10.

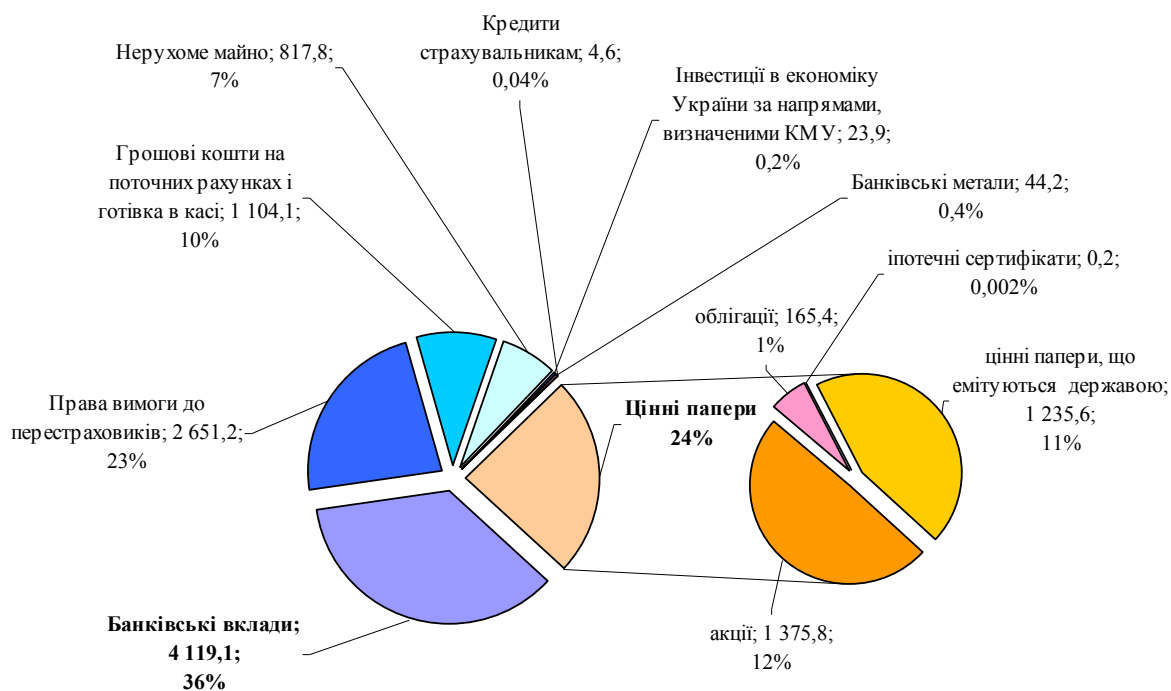


Рис. 20. Структура активів, якими представлено кошти страхових резервів, станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Активи страхових компаній

	Активи страховиків			
	млн. грн.		Структура активів	
	на 31.12.09	на 31.12.10	на 31.12.09	на 31.12.10
Загальні активи по балансу	41 970,1	45 234,6	X	X
<i>Категорія активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Активи, визначені ст.31 Закону України «Про страхування», у тому числі:	23 690,9	27 695,0	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 526,8	1 770,2	6,4%	6,4%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	212,8	402,8	0,9%	1,5%
2) банківські вклади (депозити)	5 926,4	6 464,6	25,0%	23,3%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	1 707,9	1 819,2	7,2%	6,6%
3) банківські метали	105,3	79,3	0,4%	0,3%
4) нерухоме майно	1 997,8	2 182,6	8,4%	7,9%
5) акції	9 521,8	10 905,8	40,2%	39,4%
6) облігації	556,5	652,7	2,3%	2,4%
7) іпотечні сертифікати	20,7	66,7	0,1%	0,2%
8) цінні папери, що емітуються державою	869,5	1 523,4	3,7%	5,5%
9) права вимоги до перестраховиків	3 067,7	3 940,1	12,9%	14,2%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	648,7	870,2	2,7%	3,1%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України *	78,4	86,1	0,3%	0,3%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	67,7	72,4	0,3%	0,3%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	7,8	8,0	0,03%	0,03%
10.3) добування корисних копалин;	0,2	0,0	0,0%	0,00%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	1,5	1,5	0,01%	0,01%
10.5) будівництво житла;	1,2	4,3	0,0%	0,02%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,00%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	5,1	5,0	0,02%	0,02%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	13,8	18,3	0,1%	0,1%

* - Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 «Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів».

Розміщення коштів технічних резервів та резервів зі страхування життя

	Страхові резерви			
	млн. грн.		Структура активів	
	на 31.12.09	на 31.12.10	на 31.12.09	на 31.12.10
Сформовані страхові резерви	10 141,3	11 371,8	X	X
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви та резерви зі страхування життя, у тому числі:	9 793,6	11 541,8	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	1 051,5	1 093,5	10,7%	9,5%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	97,9	146,1	1,0%	1,3%
2) банківські вклади (депозити)	3 535,8	4 119,1	36,1%	35,7%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	975,2	957,7	10,0%	8,3%
3) банківські метали	74,3	44,2	0,8%	0,4%
4) нерухоме майно	731,2	817,8	7,5%	7,1%
5) акції	1 443,0	1 375,8	14,7%	11,9%
6) облигації	172,4	165,4	1,8%	1,4%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,2	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	687,8	1 235,6	7,0%	10,7%
9) права вимоги до перестраховиків	2 027,4	2 651,2	20,7%	23,0%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	486,3	688,8	5,0%	6,0%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	51,8	23,9	0,5%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	49,5	20,1	0,5%	0,2%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,8	0,8	0,01%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,2	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	1,2	2,9	0,01%	0,03%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,05%	0,04%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	13,7	10,7	0,1%	0,1%

Розміщення коштів технічних резервів страхових компаній

	<i>Технічні резерви</i>			
	<i>млн. грн.</i>		<i>Структура активів</i>	
	<i>на 31.12.09</i>	<i>на 31.12.10</i>	<i>на 31.12.09</i>	<i>на 31.12.10</i>
Сформовані страхові резерви	10 141,3	11 371,8	100%	100%
- у тому числі технічні резерви	8 352,1	9 186,6	82,4%	80,8%
<i>Категорії активів, визначених статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	7 978,9	9 335,9	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	981,0	955,6	12,3%	10,2%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	68,3	116,9	0,9%	1,3%
2) банківські вклади (депозити)	2 790,0	3 168,3	35,0%	33,9%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	618,3	453,1	7,7%	4,9%
3) банківські метали	54,1	15,7	0,7%	0,2%
4) нерухоме майно	595,7	673,5	7,5%	7,2%
5) акції	1 297,9	1 246,6	16,3%	13,4%
6) облігації	102,5	107,9	1,3%	1,2%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,2	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	197,9	593,2	2,5%	6,4%
9) права вимоги до перестраховиків	1 902,0	2 549,9	23,8%	27,3%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	360,9	587,9	4,5%	6,3%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	44,3	14,4	0,6%	0,2%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	42,5	12,8	0,5%	0,1%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,5	0,4	0,0%	0,0%
10.3) добування корисних копалин;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	1,2	1,2	0,0%	0,01%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,0	0,0	0,0%	0,0%
13) готівка в касі	13,6	10,6	0,2%	0,1%

Розміщення коштів резервів зі страхування життя

	Резерви зі страхування життя			
	млн. грн.		Структура активів	
	на 31.12.09	на 31.12.10	на 31.12.09	на 31.12.10
Сформовані страхові резерви	10 141,3	11 371,8	100%	100%
- у тому числі резерви зі страхування життя	1 789,2	2 185,2	17,6%	19,2%
<i>Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України «Про страхування», для представлення страхових резервів</i>				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	1 814,6	2 205,9	100,0%	100,0%
1) грошові кошти на поточних рахунках	70,5	137,8	3,9%	6,2%
у тому числі 1.1) в іноземній валюті	29,6	29,2	1,6%	1,3%
2) банківські вклади (депозити)	745,7	950,8	41,1%	43,1%
у тому числі 2.1) в іноземній валюті	356,9	504,6	19,7%	22,9%
3) банківські метали	20,2	28,5	1,1%	1,3%
4) нерухоме майно	135,5	144,3	7,5%	6,5%
5) акції	145,1	129,2	8,0%	5,9%
6) облігації	69,9	57,5	3,9%	2,6%
7) іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
8) цінні папери, що емітуються державою	489,9	642,4	27,0%	29,1%
9) права вимоги до перестраховиків	125,5	101,3	6,9%	4,6%
у тому числі 9.1) до перестраховиків - нерезидентів	125,4	100,9	6,9%	4,6%
10) інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України	7,5	9,5	0,4%	0,4%
у тому числі 10.1) розроблення та впровадження високотехнологічного устаткування, іншої інноваційної продукції, ресурсо- та енергозберігаючих технологій;	7,0	7,3	0,4%	0,3%
10.2) розвиток інфраструктури туризму;	0,3	0,4	0,02%	0,02%
10.3) добування корисних копалин;	0,2	0,0	0,0%	0,0%
10.4) перероблення відходів гірничо-металургійного виробництва;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.5) будівництво житла;	0,0	1,8	0,0%	0,1%
10.6) розвиток транспортної інфраструктури, у тому числі будівництво та реконструкція автомобільних доріг;	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.7) розвиток сектору зв'язку та телекомунікацій	0,0	0,0	0,0%	0,0%
10.8) розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою.	0,0	0,0	0,0%	0,0%
11) кредити страхувальникам-громадянам, що видаються в порядку, визначеному Уповноваженим органом і погодженому з Національним банком України	4,6	4,6	0,26%	0,21%
12) довгострокові кредити для житлового будівництва, у тому числі індивідуальних забудовників, що використовуються у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України	0,1	0,1	0,01%	0,01%
13) готівка в касі	0,1	0,1	0,0%	0,0%

III. Підсумки діяльності кредитних спілок, інших кредитних установ та юридичних осіб публічного права за 2010 рік

Станом на 31.12.10 у Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 730 кредитних установ (табл. 18), у тому числі про:

- 659 кредитних спілок;
- 42 інші кредитні установи;
- 29 юридичних осіб публічного права.

Таблиця 18

Кількість кредитних установ у Державному реєстрі фінансових установ за 2008-2010рр.

Реєстрація кредитних установ	2008	2009	2010
Кількість кредитних установ на кінець періоду, в т.ч.	878	816	730
кредитних спілок	829	755	659
інших кредитних установ	20	32	42
юридичних осіб публічного права	29	29	29

Кількість кредитних установ починаючи з 2008 року почала зменшуватися, на кінець 2010 року, порівняно з аналогічним періодом 2009 року, їхня кількість зменшилася на 86 одиниць, або на 10,5 %. Скоротилася кількість кредитних спілок, яка на кінець 2010 року становить 659 одиниць, що на 12,7% (96 одиниць) менше за показник минулого року – 755. Насамперед, це пояснюється істотним погіршенням фінансового становища кредитних спілок за 2009-2010рр., суттєвим зниженням показників платоспроможності та ліквідності. Невиконання заходів впливу, що раніше застосовувалися до кредитних спілок, призвело до посилення контролю з боку Держфінпослуг та, як наслідок, виключення інформації з Державного реєстру фінансових установ та анулювання свідоцтва про реєстрацію фінансової установи кредитним спілкам у зв'язку із систематичним невиконанням заходів впливу та відсутністю за заявленим місцезнаходженням.

За 2008-2010рр. кількість інших кредитних установ постійно зростає. Кількість інших кредитних установ станом на 31.12.10 становила 42 одиниці, порівняно з аналогічним періодом минулого року зросла на 10 одиниць, або на 31,3 %.

Кількість юридичних осіб публічного права стала і не збільшувалася за 2009-2010рр., оскільки створення регіональних відділень Державного фонду сприяння молодіжному будівництву завершилося в кінці 2008 року.

Загальний обсяг активів кредитних спілок станом на 31.12.10 становив 3 432,2 млн. грн. і порівняно з аналогічним періодом 2009 року зменшився на 18,6% (станом на 31.12.09 становив 4 218 млн. грн.), але впродовж 2010 року спостерігається позитивна динаміка основних показників діяльності кредитних спілок, а саме, в 4 кварталі 2010 року порівняно з 1 кварталом

2010 року відбувається накопичення капіталу (на 71,8% або 466,1 млн. грн.) та збільшення активів кредитних спілок (на 14,7% або 440 млн. грн.).

Загальний обсяг капіталу кредитних спілок станом на 31.12.10 становив 1 117,3 млн. грн. і порівняно з аналогічним періодом минулого року зріс на 45,9% (станом на 31.12.09 становив 765,8 млн. грн.). Найбільшу питому вагу в його структурі становив пайовий капітал у розмірі 916,8 млн. грн. (станом на 31.12.09 пайовий капітал кредитних спілок становив 815,6 млн. грн.).

З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок, що стрімке скорочення активів кредитних спілок в період кризи змінилось незначним їх нарощуванням з середини 2010 року. Розмір активів на кінець 2010 року становить 3 432,2 млн. грн., що складає 56,6% докризового рівня 2008 року. Саме кредитні спілки, порівняно з іншими небанківськими фінансовими установами, виявилися найбільш вразливими до проявів фінансової кризи та найменш спроможними щодо її якнайшвидшого подолання.

У цілому, загальна сума заборгованості 343 тис. членів кредитних спілок, які мали діючі станом на 31.12.10 кредитні договори, становила 3349,5 млн. грн., тобто в середньому кожен член-позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав 9,8 тис. грн. боргу по кредиту (станом на 31.12.08 – 9,6 тис. грн.).

Обсяг залучених внесків на депозитні рахунки в розрахунку на одну особу також збільшився: з 24,1 тис. грн. станом на 31.12.08 до 24,7 тис. грн. станом на 31.12.10.

Таким чином, кредитні спілки поступово намагаються активізувати свою діяльність для подолання наслідків світової фінансової кризи та задоволення потреб своїх членів у наданні фінансових послуг.

Обсяги кредитування іншими кредитними установами зменшилися на 22 % за 2010 рік порівняно з аналогічним періодом минулого року, а в порівнянні з 2008 роком на 51,5%. Скорочення обсягів кредитування іншими кредитними установами відбулося в основному через низьку платоспроможність позичальників.

У цілому, інші кредитні установи та фінансові установи – юридичні особи публічного права поступово і впевнено займають своє місце на ринку фінансових послуг. Динаміка основних показників діяльності свідчить про їх розвиток та попит на фінансові послуги, які надаються зазначеними установами.

Результати діяльності кредитних установ за 2010 рік та динаміка основних показників діяльності кредитних установ за 2008-2010рр. наведені в табл. 19.

Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок, інших кредитних установ та юридичних осіб публічного права за 2008-2010рр.

Кредитні установи	2008	2009	2010	Темпи приросту, %	
				2009 / 2008	2010 / 2009
Кредитні спілки					
Кількість зареєстрованих кредитних спілок (на кінець періоду)	829	755	659	-8,9	-12,7
Кількість членів КС (тис. осіб)	2 669,4	2 190,3	1 570,3	-17,9	- 28,3
Кількість членів КС, які мають внески на депозитних рахунках на кінець періоду (тис. осіб)	164,0	117,0	78,9	-28,7	-32,6
Кількість членів КС, які мають діючі кредитні договори (тис. осіб)	578,1	423,6	343,0	-26,7	-19,0
Загальні активи (млн. грн.)	6 064,9	4 218,0	3 432,2	-30,5	-18,6
Кредити, надані членам КС (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	5 572,8	3 909,1	3 349,5	-29,9	-14,3
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кін. періоду) (млн. грн.)	3 951,1	2 959,3	1 945,0	-25,1	-34,3
Капітал (млн. грн.)	1 714,0	765,8	1 117,3	-55,3	45,9
Інші кредитні установи					
Кількість зареєстрованих кредитних установ (на кінець періоду)	20	32	42	60,0	31,3
Загальні активи (млн. грн.)	3 253,5	3 092,1	2 498,9	-5,0	-19,5
Капітал (млн. грн.)	168,7	719,4	843,5	326,4	17,3
Обсяг виданих кредитів на звітну дату (млн. грн.)	2 901,0	1 805,4	1 408,4	-37,8	-22,0
Юридичні особи публічного права					
Кількість зареєстрованих юридичних осіб публічного права (на кінець періоду)	29	29	29	-	-
Загальні активи (млн. грн.)	3 269,9	4 513,2	6 430,4	76,1	42,5
Капітал (млн. грн.)	460,2	494,8	2 482,7	21,5	401,8
Обсяг виданих кредитів на звітну дату (млн. грн.)	2 898,2	2 561,7	2 421,4	-11,6	-5,5

Кредитні спілки

Кредитна спілка – неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їхніми об'єднаннями на кооперативних засадах із метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.

За результатами звітного періоду, як і раніше, більшість кредитних спілок (346) об'єднувала відносно невелику кількість членів – до 1000 осіб. При цьому, достатньо велика кількість кредитних спілок (239) об'єднує понад 1000 членів, що ускладнює проведення загальних зборів, які є вищим органом управління кредитних спілок, та прийняття своєчасних управлінських рішень. Так, станом на 31.12.10 розподіл за кількістю членів кредитних спілок зображено на рис. 21.

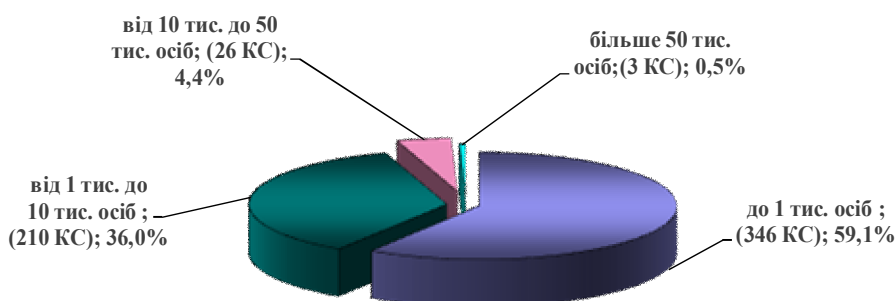


Рис. 21. Групування кредитних спілок за кількістю членів станом на 31.12.10 (за даними звітності 585 кредитних спілок)

Станом на 31.12.10 **кількість членів кредитних спілок** становила **1 570,3 тис. осіб**, з яких 343 тис. осіб, або 21,8 % – члени КС, які мають діючі кредитні договори, та 78,9 тис. осіб (5,0 %) – члени спілок, які мають внески (вклади) на депозитних рахунках (рис. 22).

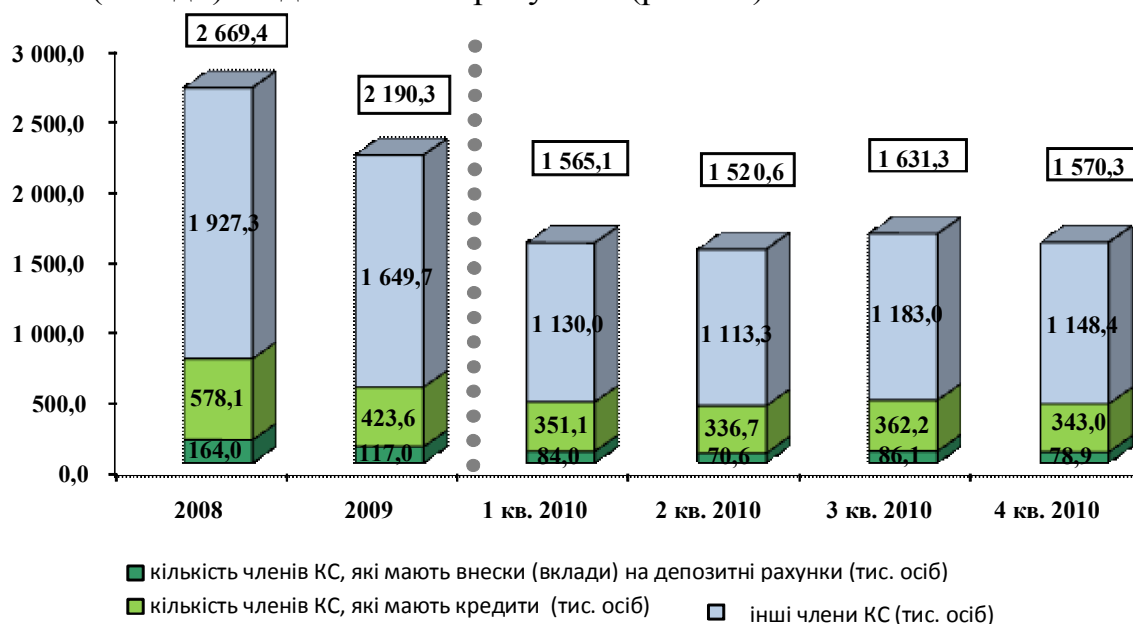


Рис. 22. Динаміка кількості членів кредитних спілок за 2008-2010 рр.

У цілому система кредитних спілок України станом на 31.12.10 демонструвала незначне підвищення основних показників діяльності в порівнянні з минулими періодами (рис. 23).

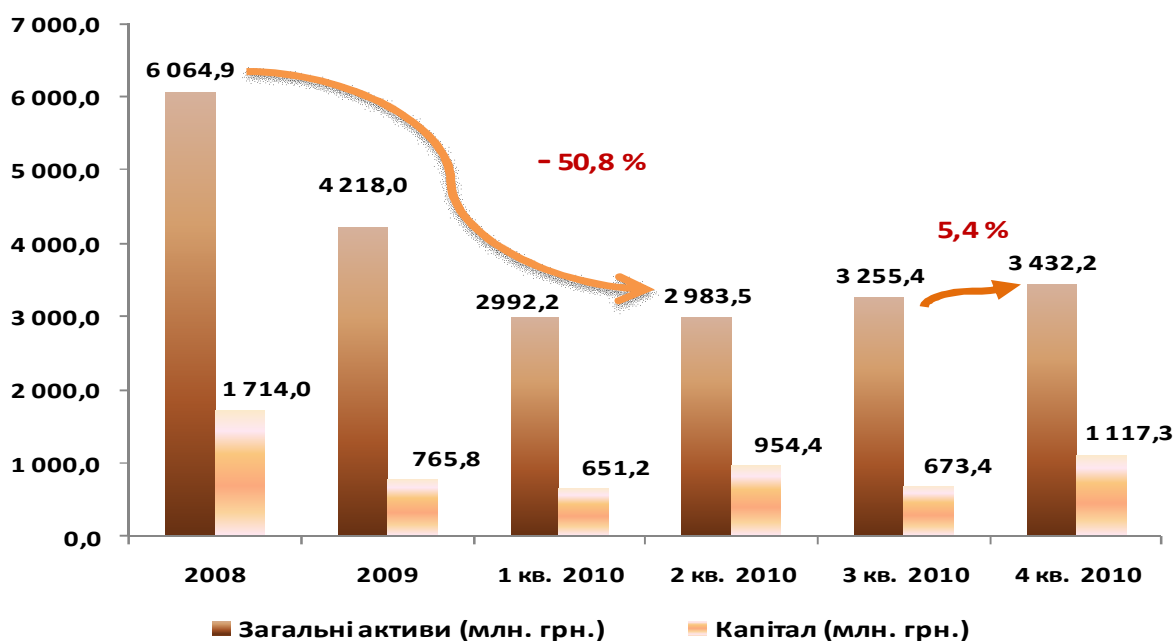


Рис.23. Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок за 2008-2010рр.

Групування перших за обсягом активів кредитних спілок за 2010 рік наведено в табл. 20.

Таблиця 20

Групування перших за обсягом активів кредитних спілок за 2010 рік

	Обсяг активів кредитних спілок, млн. грн.	Частка, %
ТОР 3	788,0	23,0
ТОР 5	961,1	28,0
ТОР 10	1 276,3	37,2
ТОР 20	1 647,1	48,0
ТОР 50	2 248,1	65,5
ТОР 100	2 685,6	78,2
ТОР 200	3 084,3	89,9
Всього	3 432,2	100,0

Дані табл. 20 свідчать, що частка 200 кредитних спілок становить майже 90% від загального обсягу активів кредитних спілок, а на частку 10 кредитних спілок припадає 37,2% від загального обсягу активів кредитних спілок.

Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок за 2008-2010рр. зображена на рис. 24.

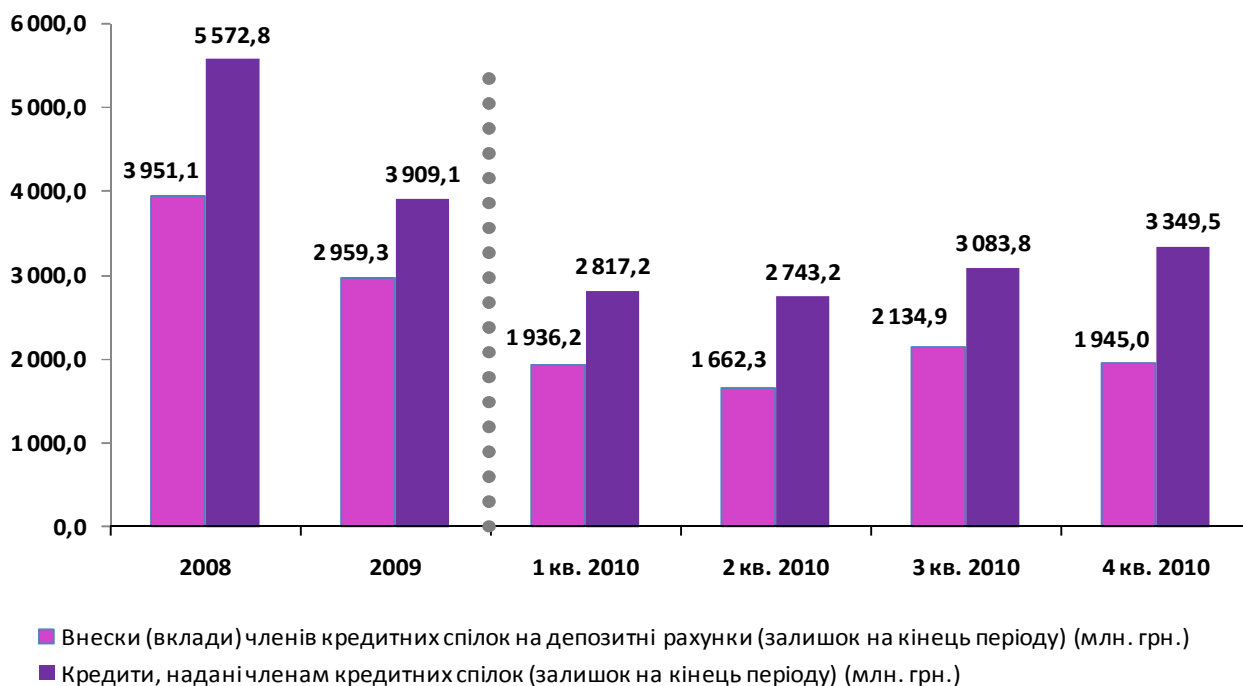


Рис. 24. Динаміка кредитування та залучення внесків членів кредитних спілок за 2008-2010рр.

Станом на 31 грудня 2010 року в порівнянні з аналогічним періодом минулого року внески (вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки зменшилися на 34,3%; кредити, надані членам кредитних спілок, зменшилися на 14,3% (рис. 24).

Динаміка кредитування кредитними спілками своїх членів зображена на рис.25.

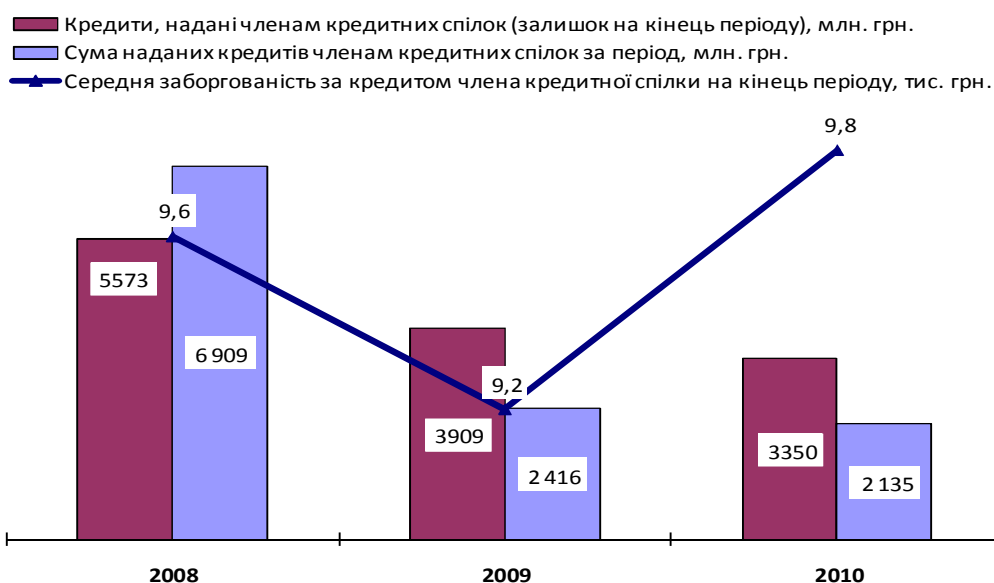


Рис.25. Динаміка кредитування кредитними спілками своїх членів за 2008-2010рр

Враховуючи загальне зменшення кількості членів кредитних спілок за 2008-2010рр. з 2669,4 до 1570,3 тис. осіб, в тому числі кількості позичальників з 578,1 тис. осіб до 343 тис. осіб, спостерігається покращення якості наданих кредитними спілками послуг щодо надання кредитів (за 2010 рік кредит отримали 300 тис. позичальників на суму 2 135 млн. грн., середній розмір кредиту становив 7,1 тис. грн. в порівнянні з 2009 роком (8,3 тис. грн.) зменшився на 14,5%).

Обсяги кредитування кредитними спілками своїх членів, заборгованість за простроченими та неповерненими кредитами, а також питома вага прострочених та неповернених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок за 2008 – 2010рр. відображено на рис.26.

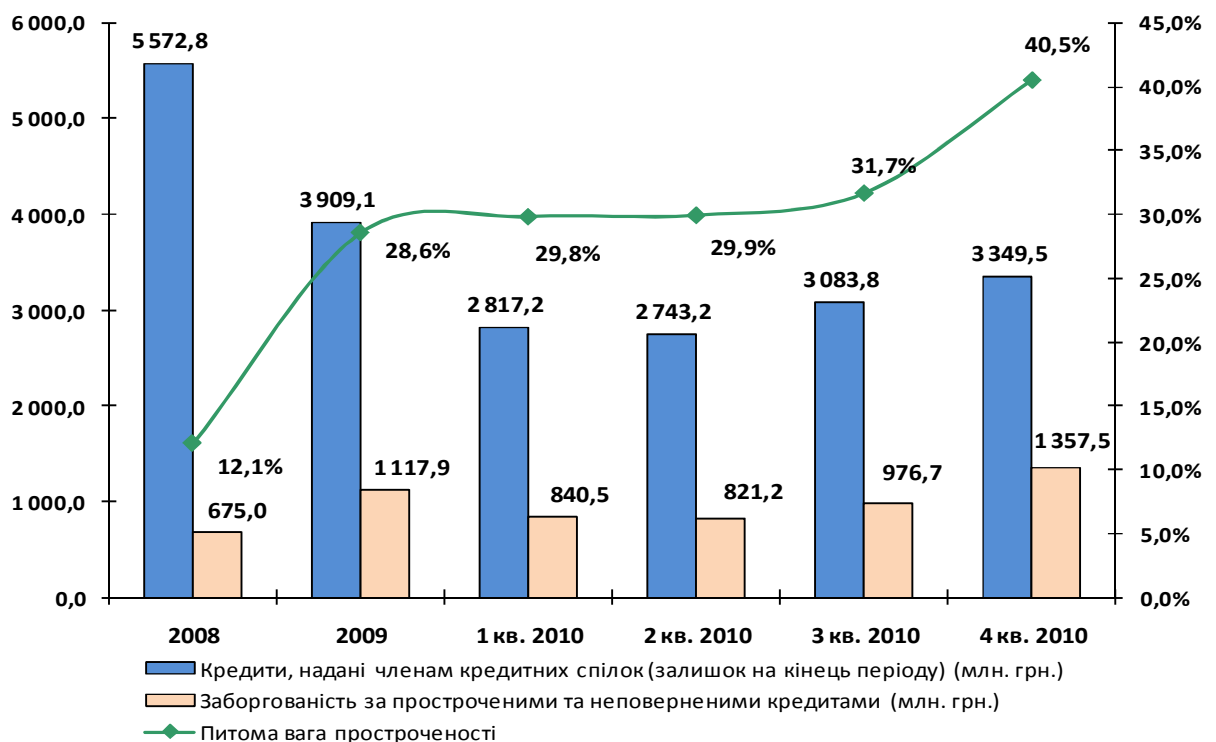


Рис. 26. Питома вага прострочених та неповернених кредитів у кредитному портфелі кредитних спілок за 2008 – 2010рр.

Загалом структура кредитів за видами за 2008-2010рр. не зазнала великих змін. Кредитні спілки, враховуючи низьку платоспроможність позичальників, значно зменшили обсяги кредитування, ввели більш жорсткі умови для надання кредитів та санкції в разі неповернення їх позичальниками.

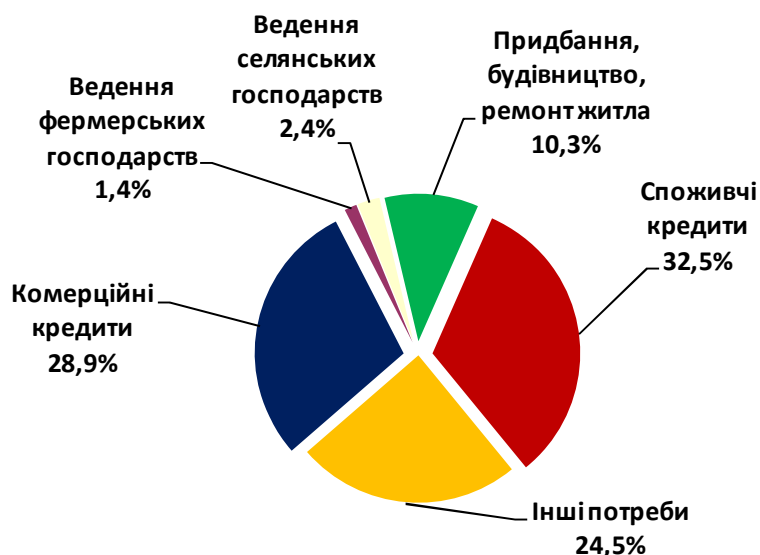


Рис. 27. Структура кредитів за видами станом на 31.12.10.

На кінець 2010 року сума внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки становила 1 945 млн. грн. та суттєво зменшилася порівняно з аналогічним періодом минулого року (на 34,3 %) (рис. 28). Середня сума внеску (вкладу) члена кредитної спілки на депозитний рахунок зменшилася наприкінці 2010 року (24,7 тис. грн.) порівняно з аналогічним періодом минулого року на 2,4% (25,3 тис. грн.).

- Внески (вклади) членів кредитних спілок на депозитні рахунки (залишок на кінець періоду), млн. грн.
- Сума залучених внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки за період, млн. грн.
- ▲ Середня сума внеску (вкладу) члена кредитної спілки на депозитний рахунок на кінець періоду, тис. грн.

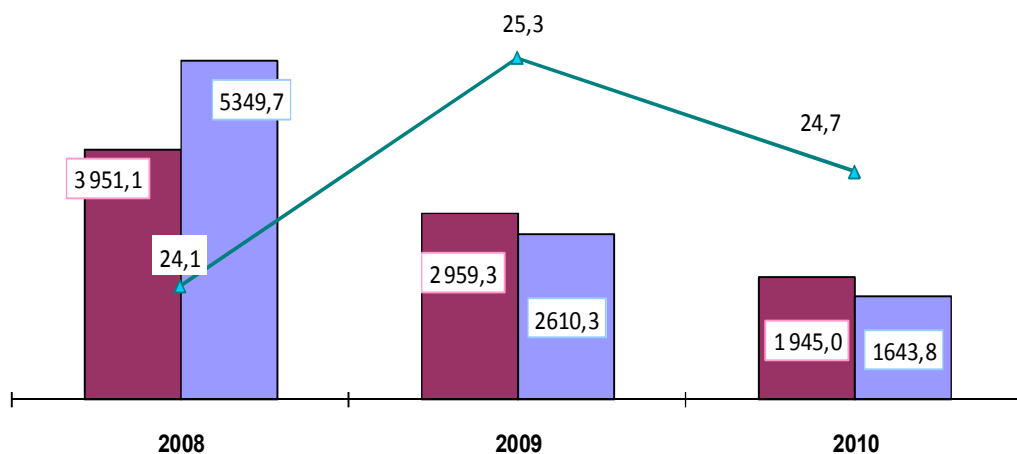


Рис.28. Динаміка залучення внесків членів кредитних спілок на депозитні рахунки за 2008-2010рр.

Таким чином, дані рис. 28 свідчать про те, що за 2010 рік обсяги залучень внесків (вкладів) членів кредитних спілок на депозитні рахунки становить 49,2% докризового рівня 2008 року і 65,7% обсягів залучень минулого року.

Статистичну інформацію зведено з урахуванням звітних даних за 2010 рік кредитних спілок, які знаходяться під наглядом департаменту тимчасового адміністрування фінансово-кредитних установ та подали звітність.

Інші кредитні установи

Кредитна установа – фінансова установа, яка відповідно до Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» має право за рахунок залучених коштів надавати фінансові кредити на власний ризик.

Активи інших кредитних установ станом на 31.12.10 становили **2 498,9 млн. грн.**, порівняно з аналогічним періодом попереднього року зменшилися на 19,5 % (станом на 31.12.09 становили 3 092,1 млн. грн.).

Капітал інших кредитних установ збільшився на 17,3 % і станом на 31.12.10 дорівнює **843,5 млн. грн.** (станом на 31.12.09 – 719,4 млн. грн.). Залишок виданих кредитів іншими кредитними установами станом на 31.12.10 становив **1 408,4 млн. грн.**

Основні показники діяльності кредитних установ та їх динаміка зображені на рис. 29.

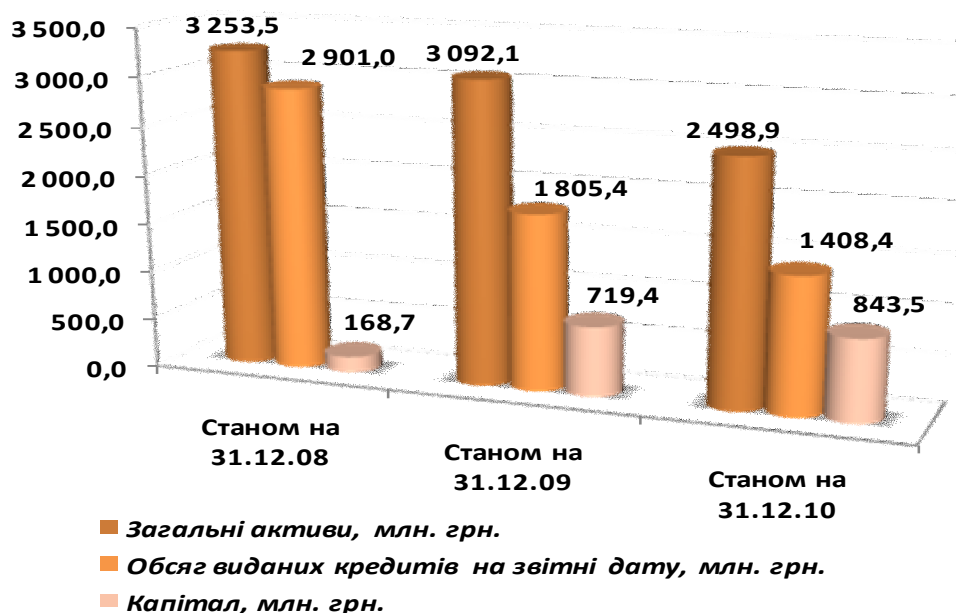


Рис.29. Динаміка основних показників діяльності кредитних установ за 2008-2010рр

Юридичні особи публічного права

Фінансова установа - юридична особа публічного права – фінансова установа, яка створюється розпорядчим актом Президента України, органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування й уповноважена надавати фінансові послуги.

Активи юридичних осіб публічного права станом на 31.12.10 становили **6 430,4 млн. грн.**, що свідчить про їх зростання на 42,5 % порівняно з аналогічним періодом 2009 року (станом на 31.12.09 становили 4513,2 млн. грн.).

Залишок виданих юридичними особами публічного права кредитів станом на 31.12.10 становив **2 421,4 млн. грн.**

Діяльність фінансових установ - юридичних осіб публічного права має тенденцію до збільшення активів та капіталу. Це можна простежити на рис. 30.



Рис. 30. Динаміка основних показників діяльності юридичних осіб публічного права за 2008-2010рр.

Загалом, зростання активів та капіталу юридичних осіб публічного права за 2008-2010рр. відбувається головним чином завдяки діяльності Державної іпотечної установи. Основною метою діяльності Державної іпотечної установи є рефінансування іпотечних кредитів (банків і небанківських фінансових установ, які провадять діяльність з надання забезпечених іпотекою кредитів) за рахунок коштів, що надійшли від розміщення цінних паперів, сприяння подальшому розвитку ринку іпотечного кредитування.

Станом на 31.12.10 частка активів Державної іпотечної установи в загальних активах юридичних осіб публічного права становить 82%. За 2010 рік активи Державної іпотечної установи зросли в півтора разу, що і зумовило зростання обсягів активів юридичних осіб публічного права в 2010 порівняно з аналогічним періодом минулого року.

IV. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення за 2010 рік

Система недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи. Її розбудова здійснюється з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

Результати аналізу заходів, які були здійснені з реформування пенсійної системи, свідчать про необхідність коригування процесів подальшого проведення пенсійної реформи з урахуванням набутого досвіду та соціально-економічного становища в країні.

При цьому, подальше реформування пенсійної системи повинно здійснюватися, зокрема, шляхом забезпечення середньо- та довгострокової стабільності пенсійної системи з поступовим переходом до посилення ролі накопичувальних складових частин пенсійної системи як фактору диверсифікації джерел доходів.

Однією з передумов запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи є досвід запровадження і функціонування системи НПЗ.

З метою запровадження системи оцінки фінансового стану недержавних пенсійних фондів та оприлюднення результатів такої оцінки розпорядженням Держфінпослуг затверджено Положення про оприлюднення інформації про діяльність недержавного пенсійного фонду, яке набуло чинності з 1 січня 2009 року.

На виконання цього розпорядження, за підтримки Проекту АМР США «Розвиток ринку капіталу», було запроваджено електронну систему оприлюднення інформації про діяльність недержавних пенсійних фондів на офіційному веб-сайті Держфінпослуг, систему оцінки фінансового стану недержавних пенсійних фондів та оприлюднення результатів такої оцінки, що дозволило здійснювати порівняння показників діяльності фондів, рівня доходності пенсійних активів та надійності їх збереження.

Щоквартально на веб-сайті Держфінпослуг оновлюється інформація про підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Станом на 31.12.10 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 101 недержавний пенсійний фонд (далі – НПФ) та 43 адміністратори НПФ, з яких мають ліцензії з адміністрування НПФ – 36. При цьому 13 адміністраторів НПФ обслуговують більше ніж один недержавний пенсійний фонд.

Кількість відкритих НПФ є найбільшою і на кінець звітного періоду становила 83, що пояснюється більшою доступністю їх до широких верств населення, тоді як учасниками професійних чи корпоративних НПФ можуть бути лише фізичні особи, які пов'язані за родом їхньої професійної діяльності або перебувають у трудових відносинах з роботодавцями-засновниками або роботодавцями-платниками. Кількість корпоративних фондів 9, професійних – 9.

Система недержавного пенсійного забезпечення протягом останніх років розвивається досить динамічно. З огляду на це, система НПЗ має потенціал для подальшого розвитку пенсійного забезпечення населення.

Основні показники діяльності НПФ та темпи їх приросту наведені в таблиці 21.

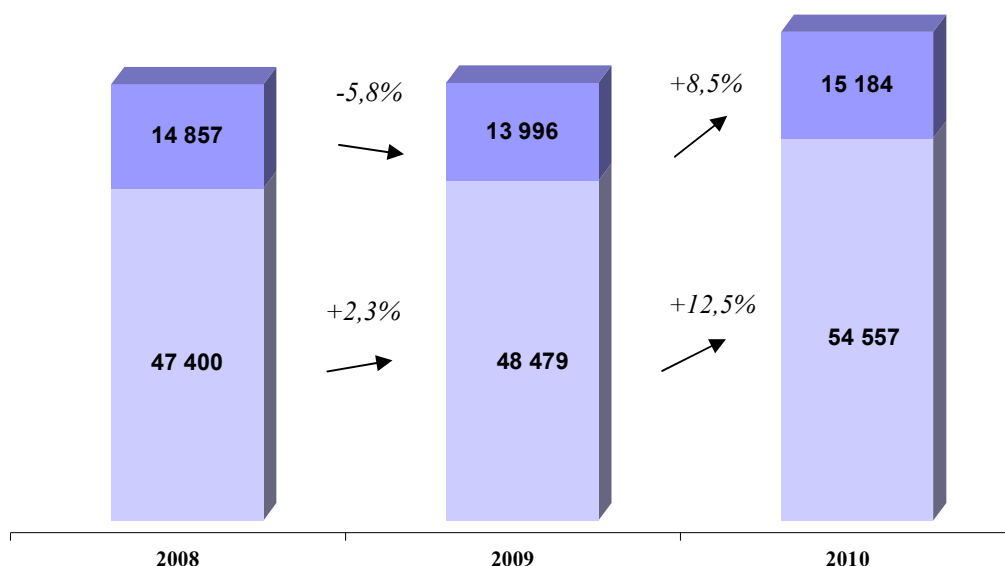
Таблиця 21

**Динаміка основних показників діяльності
недержавних пенсійних фондів**

Недержавні пенсійні фонди	2008	2009	2010	Темпи приросту, %	
				2009/2008	2010/2009
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів (тис. шт.)	62,3	62,5	69,7	0,3	11,5
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами (тис. осіб)	482,5	497,1	569,2	3,0	14,5
Загальні активи НПФ (млн. грн.)	612,2	857,9	1 144,3	40,1	33,4
Пенсійні внески (млн. грн.), у т.ч.	582,9	754,6	925,4	29,5	22,6
- від фізичних осіб	26,0	31,8	40,7	22,3	28,0
- від юридичних осіб	556,8	722,7	884,6	29,8	22,4
- від фізичних осіб-підприємців	0,1	0,1	0,2	0,0	100,0
Пенсійні виплати (млн. грн.)	27,3	90,1	158,2	230,0	75,6
Кількість осіб, що отримали/ отримують пенсійні виплати (тис. осіб)	10,9	28,1	47,8	157,8	70,1
Сума інвестиційного доходу (млн. грн.)	86,8	236,7	433,0	172,7	82,9
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів (млн. грн.)	31,6	47,1	64,6	49,1	37,2

Станом на 31.12.10 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено **69 741 пенсійний контракт з 56 139 вкладниками**, з яких 2 385 вкладників, або 4,2%, – юридичні особи, на яких припадає 884,6 млн. грн. пенсійних внесків (95,6% від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 53 754 вкладники, або 95,8%, – фізичні особи.

При цьому, порівняно з кінцем 2009 року кількість контрактів з юридичними особами зросла на 8,5%, а з фізичними особами – на 12,5% (рис.31).



- Кількість укладених пенсійних контрактів з вкладниками - юридичними особами
- Кількість укладених пенсійних контрактів з вкладниками - фізичними особами

Рис.31. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів за 2008 – 2010 рр.

На кінець 2010 року **кількість учасників НПФ** відповідно до укладених контрактів становила **569 230 осіб**, протягом року вона зросла на 72,1 тис. осіб, або на 14,5% (рис.32).

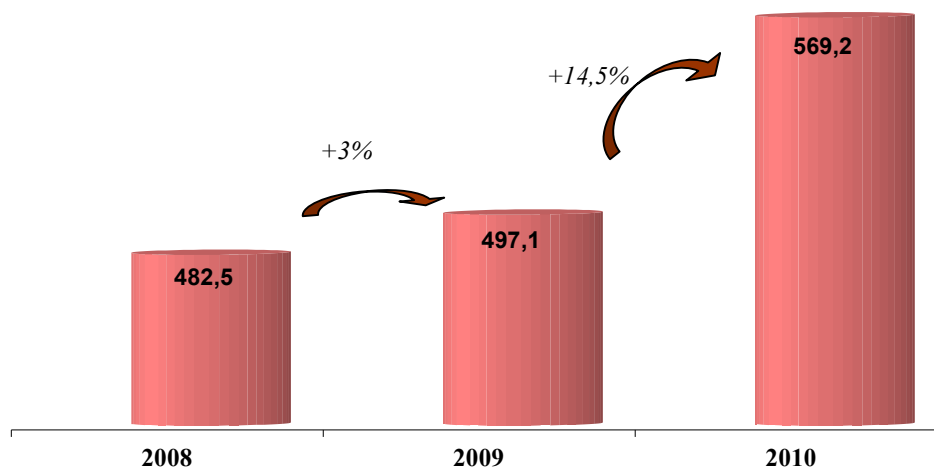


Рис.32. Динаміка кількості учасників НПФ за 2008 – 2010 рр. (тис. осіб)

Як і в попередні роки, станом на 31.12.10 серед учасників НПФ більшість становили особи віком від 40 до 55 років, а саме 40,2% (2009 рік – 41,4%, 2008 – 42,5%, 2007 – 41,9%). Крім того, частка учасників НПФ віком від 25 до 40 років станом на 31.12.10 становила 39,2% (2009 рік – 35,8%, 2008 – 35,5%, 2007 – 34%).

Частки учасників НПФ вікових груп старше 55 років та до 25 років станом на кінець 2010 року становили, відповідно, 13,5% (2009 рік – 14,2%, 2008 – 12,2%, 2007 – 9,3%) та 7% (2009 рік – 8,6%, 2008 – 9,9%, 2007 – 15,1%) (рис. 33).

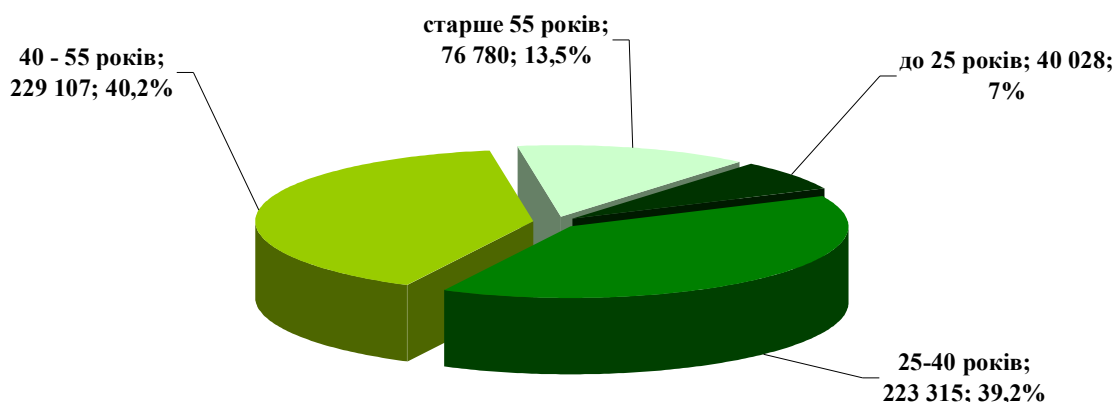


Рис.33. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами станом на 31.12.10 (осіб)

На рисунку 34 відображено кількість учасників НПФ (в розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

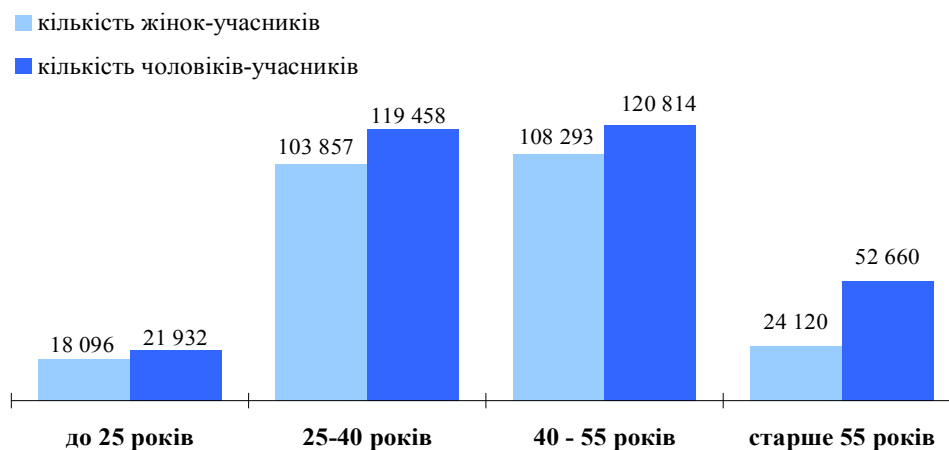


Рис.34. Кількість учасників за віковими групами станом на 31.12.10 (осіб)

Як видно з рисунка 34, серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більше чоловіків.

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 31.12.10 становили **158,2 млн. грн.**, збільшившись за 2010 рік на 75,6% (рис.35).

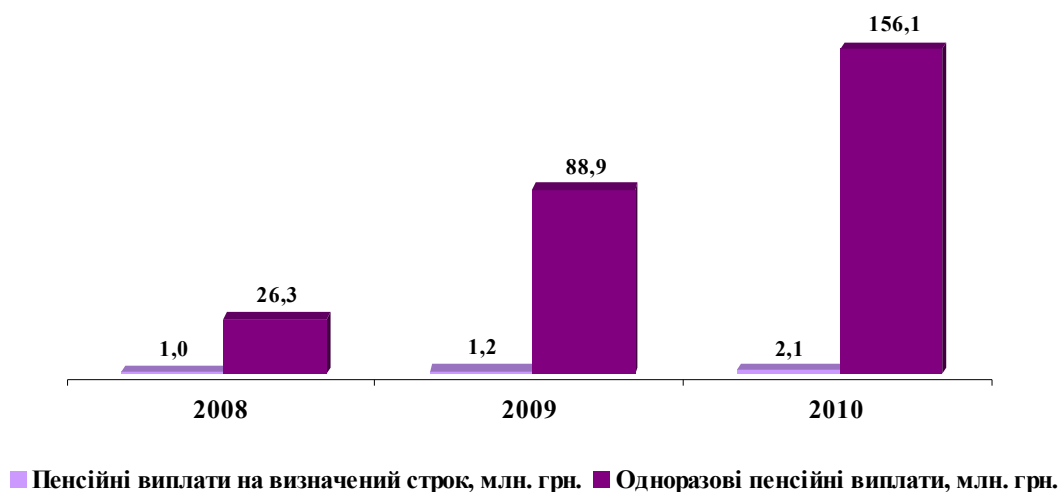


Рис. 35. Пенсійні виплати за 2008 – 2010 рр.

Сукупно недержавними пенсійними фондами протягом 2010 року було здійснено пенсійних виплат **46 725 учасникам та 1 105 спадкоємцям**, тобто 8,2% учасників від їхньої загальної кількості отримали пенсійні виплати протягом 2010 року. Це зумовлено в першу чергу невеликою долею учасників вікової групи старше 55 років.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Аналізуючи динаміку сплачених пенсійних внесків, слід зазначити, що надходження пенсійних внесків за 2010 рік збільшились на 22,6% і на 31.12.10 становили **925,4 млн. грн.** (рис.36).

Слід зазначити, що протягом 2009 року Держфінпослуг було погоджено 16 рішень щодо тимчасового припинення сплати пенсійних внесків за власні кошти 10 роботодавцями-платниками за двома корпоративними пенсійними фондами (1 рішення стосовно одного НПФ, 15 – стосовно іншого); протягом 2010 року – жодного рішення. Двома роботодавцями-платниками сплату пенсійних внесків до двох корпоративних пенсійних фондів було поновлено у термін, встановлений законодавством. На загальну динаміку надходжень пенсійних внесків вказані рішення суттєво не вплинули.

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 31.12.10 становить **1 144,3 млн. грн.** Всього за 2010 рік активи НПФ зросли на 33,4% (на 286,4 млн. грн.) (рис. 36). **Чиста вартість активів** НПФ протягом 2010 року збільшилася з 854,7 до 1 140,6 млн. грн., або на 33,5%.

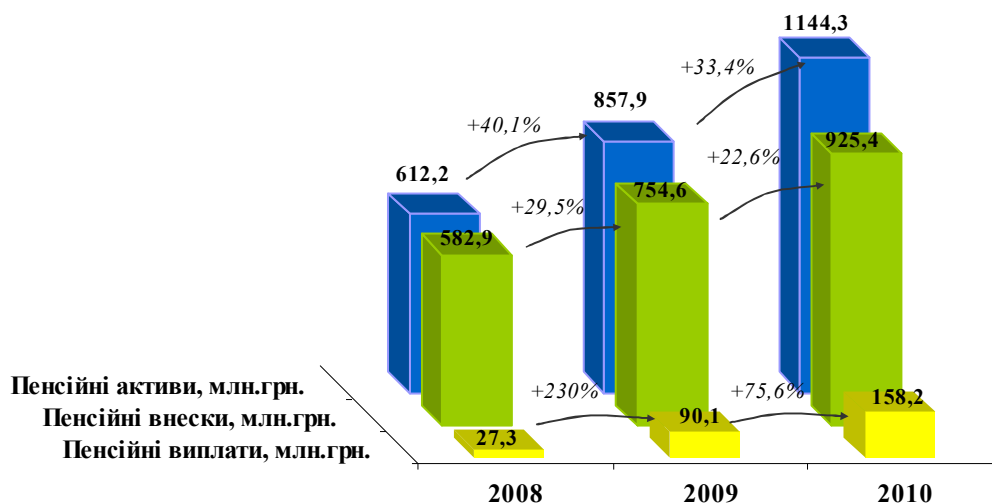


Рис.36. Динаміка основних показників системи НПЗ за 2008 – 2010 рр.

Поквартальна динаміка загального обсягу активів НПФ за 2009 – 2010рр. з темпами приросту наведена на рисунку 37.

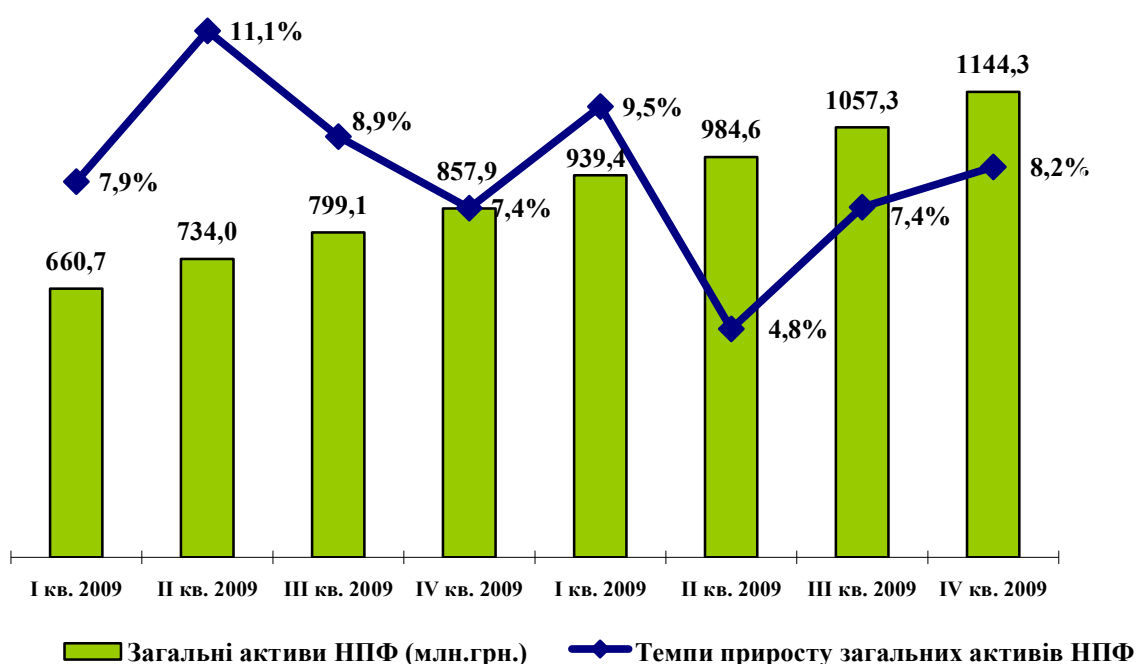


Рис.37. Динаміка загальних активів НПФ у 2009 - 2010 рр.

Виходячи з рисунка 37 можна зробити висновок, що розмір загальних активів НПФ у цілому збільшився протягом 2009 – 2010 рр. Проте темпи приросту загальних пенсійних активів протягом 2010 року відрізнялись у порівнянні з аналогічним періодом 2009 року. Так, якщо протягом 2009 року

після деякого зростання темпу приросту загальних активів НПФ у II кварталі (11,1%) до кінця року спостерігалася уповільнення зростання пенсійних активів. Це було пов'язано передусім із скороченням або тимчасовим припиненням окремими вкладниками НПФ сплати внесків на користь своїх учасників, спричинене нестабільною економічною ситуацією, а також зростанням розміру пенсійних виплат (зокрема одноразових). Але вже станом на кінець I кварталу 2010 року приріст загальних активів НПФ становив 9,5% (станом на кінець IV кварталу 2009 року – 7,4%). Після зменшення протягом II кварталу 2010 року темпу приросту пенсійних активів до 4,8%, до кінця 2010 року спостерігалася тенденція до поступового зростання темпів приросту загальних активів НПФ.

Зменшення в період фінансово-економічної кризи обсягів виробництва основних видів промислової продукції та послуг значно погіршили умови інвестиційної діяльності, у тому числі недержавних пенсійних фондів, що негативно вплинуло на рівень дохідності пенсійних активів. На сьогодні актуальною проблемою для недержавних пенсійних фондів є забезпечення дохідності пенсійних активів вище рівня інфляції.

За результатами 2010 року, переважними напрямками інвестування пенсійних активів є депозити в банках (34,7% інвестованих активів), акції українських емітентів (18,1%), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (15,4%), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (14,9%) (рис. 38).

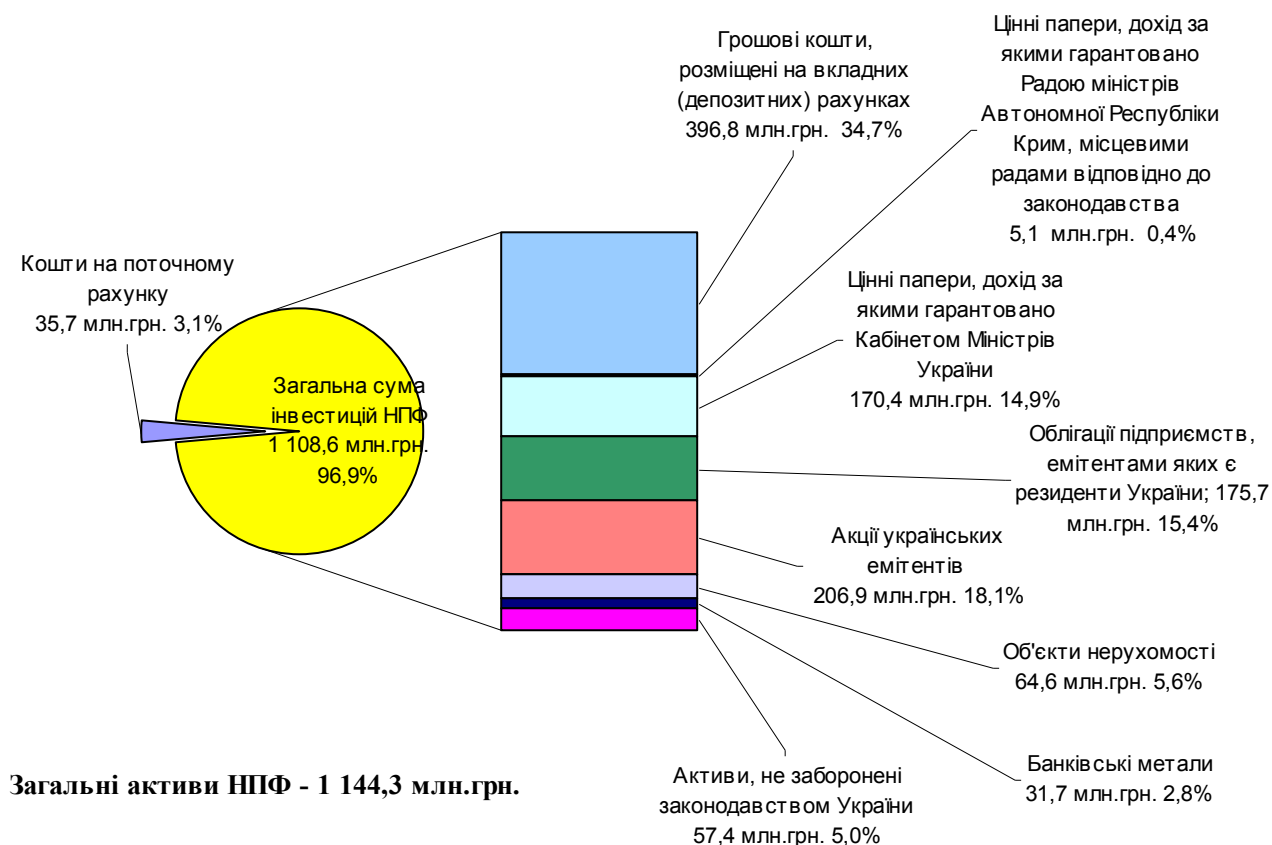


Рис.38. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 31.12.10

У загальній структурі інвестиційного портфеля НПФ активи розподіляються таким чином:

- 34,7% або 396,8 млн. грн. загальної вартості активів НПФ розміщено на банківських депозитах (станом на кінець 2009 року – 40%, або 343 млн. грн., відповідно);

- частка цінних паперів, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України, в абсолютному виразі у консолідованому портфелі НПФ збільшилась – з 141 млн. грн. у 2009 році до 170,4 млн. грн. у 2010 році, проте у відносному виразі зменшилась - з 16,4% до 14,9% відповідно;

- частка корпоративних облігацій у консолідованому портфелі в абсолютному виразі збільшилась у порівнянні з 2009 роком з 162,4 млн. грн. до 175,7 млн. грн., а у відносному виразі зменшилась з 18,9% до 15,4% відповідно;

- у 2010 році у порівнянні з 2009 роком в консолідованому портфелі НПФ зросла частка акцій українських емітентів з 8,8% до 18,1% (або з 75,9 млн. грн. до 206,9 млн. грн. відповідно);

- дещо зменшилися в загальній вартості активів НПФ частки активів, інвестованих у цінні паперів, дохід за якими гарантовано Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими радами відповідно до законодавства, (з 0,8% станом на кінець 2009 року до 0,4% станом на кінець 2010 року), у банківські метали (з 3,7% станом на кінець 2009 року до 2,8% станом на кінець 2010 року);

- станом на кінець 2010 року у консолідованому інвестиційному портфелі НПФ відсутні іпотечні цінні папери (станом на кінець 2009 року їх частка становила 0,05%);

- дещо зросла частка активів, інвестованих у об'єкти нерухомості (з 2,1% станом на кінець 2009 року до 5,6% станом на кінець 2010 року) та у інші активи, не заборонені законодавством України (з 6,3% станом на кінець 2009 року до 5% станом на кінець 2010 року);

- обсяг коштів на поточному рахунку станом на кінець 2010 року становив 3,1 % (станом на кінець 2009 – 2,8%).

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість **доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів**, станом на 31.12.10 склала **433 млн. грн.**, або 46,8% від суми залучених внесків, збільшившись протягом 2010 року на 196,3 млн. грн., або на 82,9%.

Поки що суттєвим фактором, що стримує зростання інвестиційного доходу НПФ, є незначний обсяг залучених пенсійних внесків для забезпечення можливості здійснення диверсифікації пенсійних активів у дохідні фінансові інструменти.

Середня дохідність активів недержавних пенсійних фондів від інвестування у звітному періоді була на рівні 17,2% річних при інфляції на рівні 9,1% річних. Серед НПФ, до яких розпочато сплату пенсійних внесків,

50 НПФ (на які припадає 78,1% учасників та 97% загальних активів НПФ) забезпечили дохідність вищу за рівень інфляції, 14 – нижчу за рівень інфляції, діяльність 2 НПФ виявилась збитковою.

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.12.10 зросли на 37,2% і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять **64,6 млн. грн.**, або 5,6% від загальної суми активів НПФ (рис. 40).

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами пенсійного фонду – 41 175,4 тис. грн., або 63,8% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становили 18 237,4 тис. грн., або 28,3% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду, – 2 851,1 тис. грн., або 4,4% від загальної суми витрат.

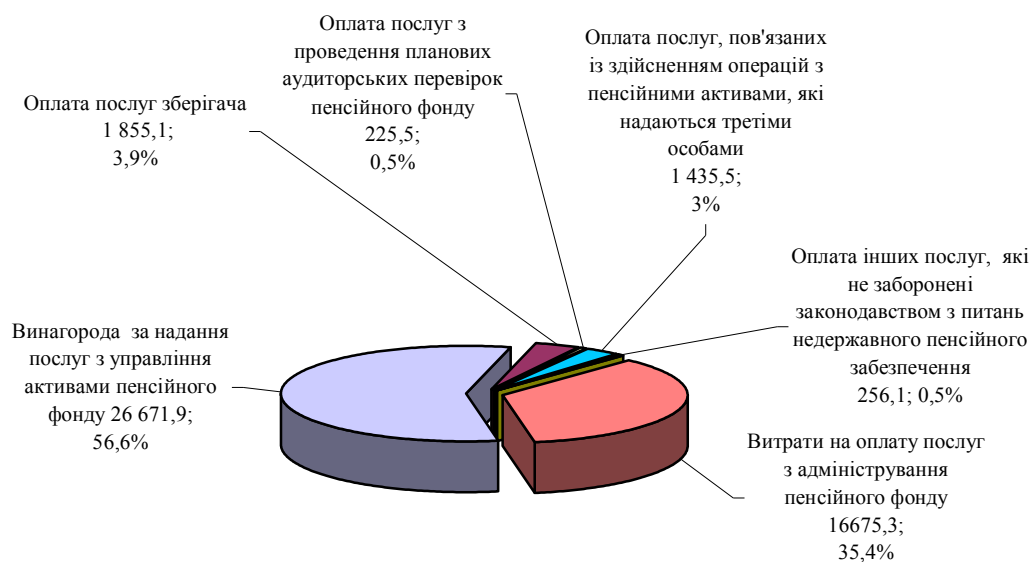


Рис.39. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.12.09 (тис. грн.)

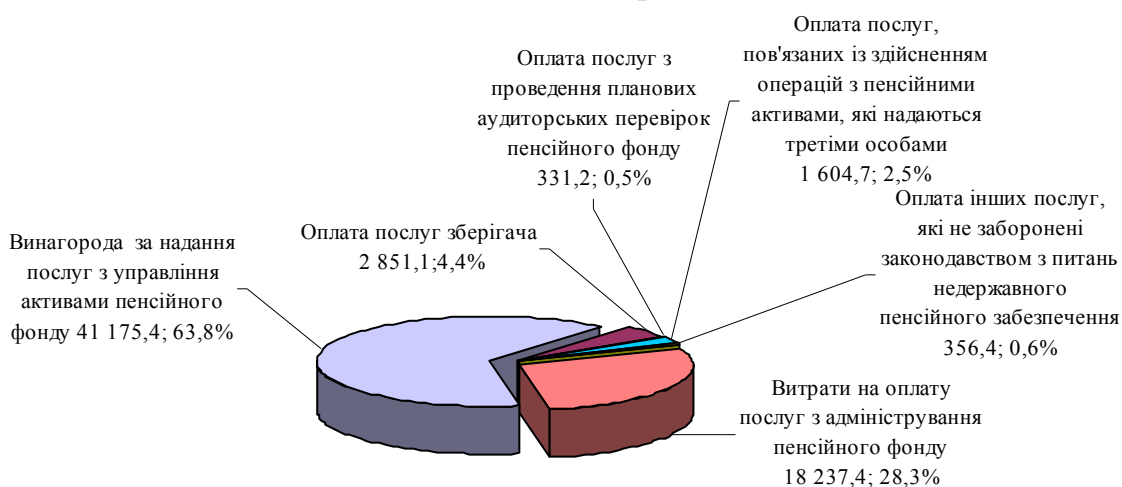


Рис. 40. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.12.10 (тис. грн.)

V. Підсумки діяльності фінансових компаній, ломбардів та юридичних осіб (лізингодавців) за 2010 рік

Послуги фінансових компаній

Станом на 31.12.10 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 221 фінансову компанію.

Узагальнені дані щодо обсягу фінансових послуг, наданих фінансовими компаніями за 2008-2010рр., наведені в таблиці 22.

Таблиця 22

Інформація про обсяги та види фінансових послуг, наданих фінансовими компаніями за 2008-2010рр., млн. грн.

Вид фінансової послуги	2008	2009	2010	Темпи приросту, %	
				2009/ 2008	2010 / 2009
Надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів	170,5	135,5	300,0	-20,5	121,4
Надання позик	102,4	64,3	29,8	-37,2	-53,7
Надання порук (поручительств)	0,1	0,3	0,5	200,0	66,7
Фінансовий лізинг (вартість укладених договорів фінансового лізингу)	10,6	5,2	7,6	-49,1	46,2
Надання гарантій	42,0	8,7	502,6	-79,3	5 677,0
Факторинг	1 448,2	1 594,9	6 407,9	10,1	301,8
Операції з обміну валют	11 623,7	17 206,5	16 631,9	48,0	-3,3
Операції з переказу грошових коштів	1 837,8	2 818,6	3 179,3	53,4	12,8

За 2010 рік спостерігається тенденція щодо збільшення обсягів надання фінансовими компаніями послуг фінансового лізингу, факторингу, надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів, надання гарантій та операцій з переказу грошових коштів порівняно з минулим роком.

Разом з цим, відстежується тенденція скорочення обсягів наданих фінансовими компаніями позик та здійснення операцій з обміну валют за 2010 рік порівняно з 2009 роком.

Проте, обсяги наданих фінансовими компаніями послуг факторингу, операцій з обміну валют та переказу грошових коштів, надання фінансових кредитів за рахунок власних коштів, надання гарантій та порук (поручительств) в 2010 році порівняно з докризовим рівнем 2008 року значно зросли, що свідчить про динамічний розвиток фінансових компаній та поступове подолання наслідків світової фінансової кризи.

Управління коштами установників управління майном з метою фінансування будівництва житла

87 фінансових компаній станом на 31.12.10 мають діючі ліцензії на здійснення діяльності по залученню коштів установників управління майном для фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю і від свого імені діяти в їхніх інтересах, здійснюючи управління майном згідно із законодавством, Правилами фонду та договору управління майном.

Загальна кількість довірителів, які уклали договори з фінансовими компаніями-управителями щодо участі у ФФБ, станом на 31.12.10 становила 12 090 фізичних та 122 юридичні особи.

Динаміка зміни кількості довірителів ФФБ та залучених від них коштів за 2008-2010 рр. наведена на рис. 41.

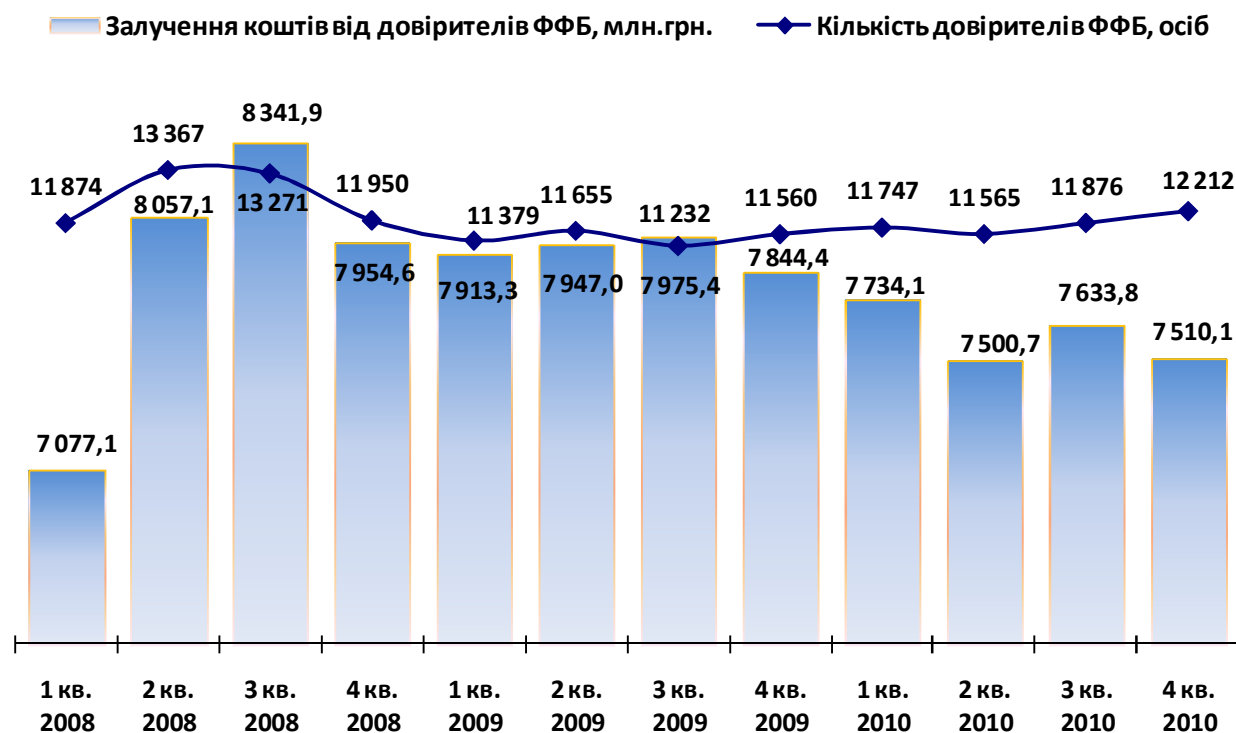


Рис.41. Динаміка зміни кількості довірителів ФФБ та залучення коштів від довірителів ФФБ за 2008-2010рр.

Загалом, станом на 31.12.10 фінансовими компаніями – управителями залучено для фінансування об'єктів будівництва 7 510,1 млн. грн., що свідчить про незначне скорочення обсягів залучення коштів від довірителів ФФБ на 4,3 % в порівнянні з аналогічним періодом минулого року (станом на 31.12.09 фінансовими компаніями – управителями залучено коштів для фінансування об'єктів будівництва 7 844,4 млн. грн.). Кількість довірителів ФФБ станом на 31.12.10 становить 12 212 фізичних та юридичних осіб, що свідчить про їх збільшення порівняно з минулими роками, як наслідок, підвищення рівня довіри до зазначених установ.

Управління коштами установників управління майном з метою отримання доходу від здійснення операцій з нерухомістю

Відповідно до Закону України «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю» Держфінпослуг здійснює нагляд також за фінансовими компаніями, які залучають кошти установників управління майном за допомогою випуску та розміщення сертифікатів фондів операцій з нерухомістю (далі – сертифікати ФОН).

Станом на 31.12.10 дозвіл, який надає право здійснювати емісію сертифікатів ФОН, мають 10 фінансових компаній, із яких лише 4 створили 4 ФОНи. Динаміку кількості створених фондів наведено в таблиці 23.

Таблиця 23

Кількість створених ФОН і виданих дозволів за 2008-2010рр.

Показники	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10
Кількість виданих дозволів	11 (за рік видано 1)	10 (за рік анульовано 1)	10
Кількість компаній, які створили ФОН	4	4	4
Кількість створених ФОН	5	5	4

Загальна кількість власників сертифікатів ФОН станом на 31.12.10 становила 85 фізичних осіб та 1 юридичну особу. У 2010 році загальна кількість власників сертифікатів ФОН не змінилася порівняно з 2009 роком.

Станом на 31.12.10 фінансові компанії – управителі залучили 68,2 млн. грн. для здійснення операцій з нерухомістю та здійснення інших дій з управління ФОН з метою отримання доходу в інтересах власників сертифікатів ФОН та для забезпечення його діяльності з управління майном.

Динаміка залучення коштів за 2008 – 2010рр. від фізичних та юридичних осіб (власників сертифікатів ФОН) наведена на рис. 42.

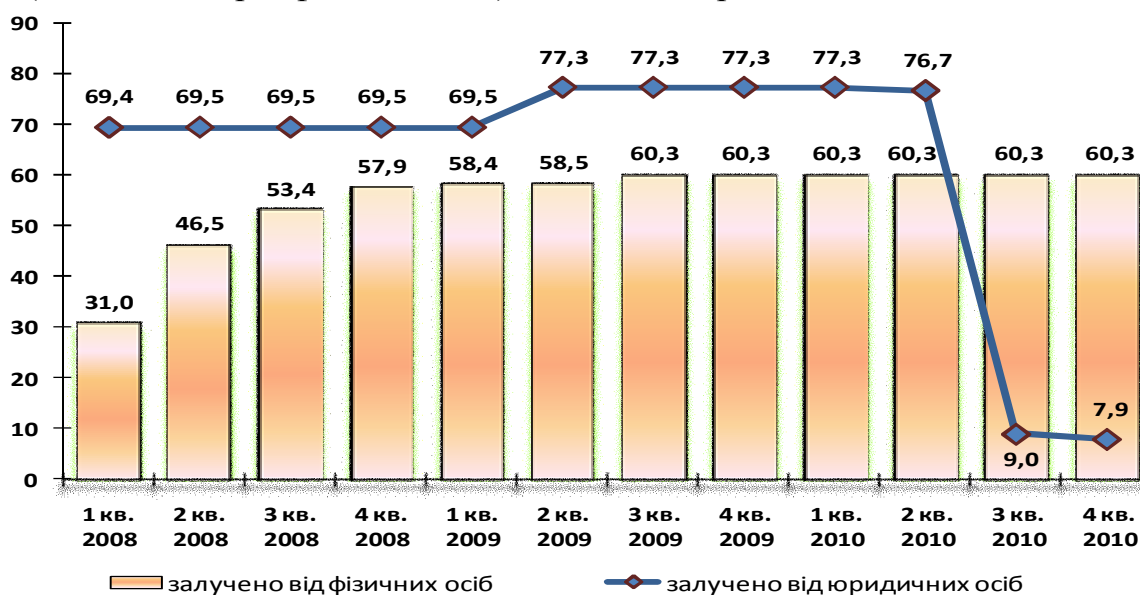


Рис. 42. Динаміка залучення коштів від фізичних та юридичних осіб (власників сертифікатів ФОН) за 2008-2010рр., млн. грн.

За 2008-2010рр. залучення коштів за допомогою сертифікатів ФОН здійснювалося невеликою кількістю фінансових компаній. Залучення коштів від юридичних осіб зазнало суттєвих змін наприкінці 2010 року порівняно з аналогічним періодом минулого року. Юридична особа, власник сертифікатів ФОН, скоротила свою частку до 12 % в загальному обсязі залучених коштів від фізичних і юридичних осіб.

Факторинг

Станом на 31.12.10 в Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 78 фінансових компаній, які мають право надавати послуги факторингу. Протягом IV кварталу 2010 року фінансові компанії уклали 1 556 договорів факторингу загальним обсягом 2 519,8 млн. грн. і виконали 1 205 договорів на суму 1 869,0 млн. грн. Діючими на кінець IV кварталу 2010 року залишалася 1 986 договорів факторингу.

Динаміка кількості та вартості укладених фінансовими компаніями договорів факторингу по кварталах наведена на рис. 43.

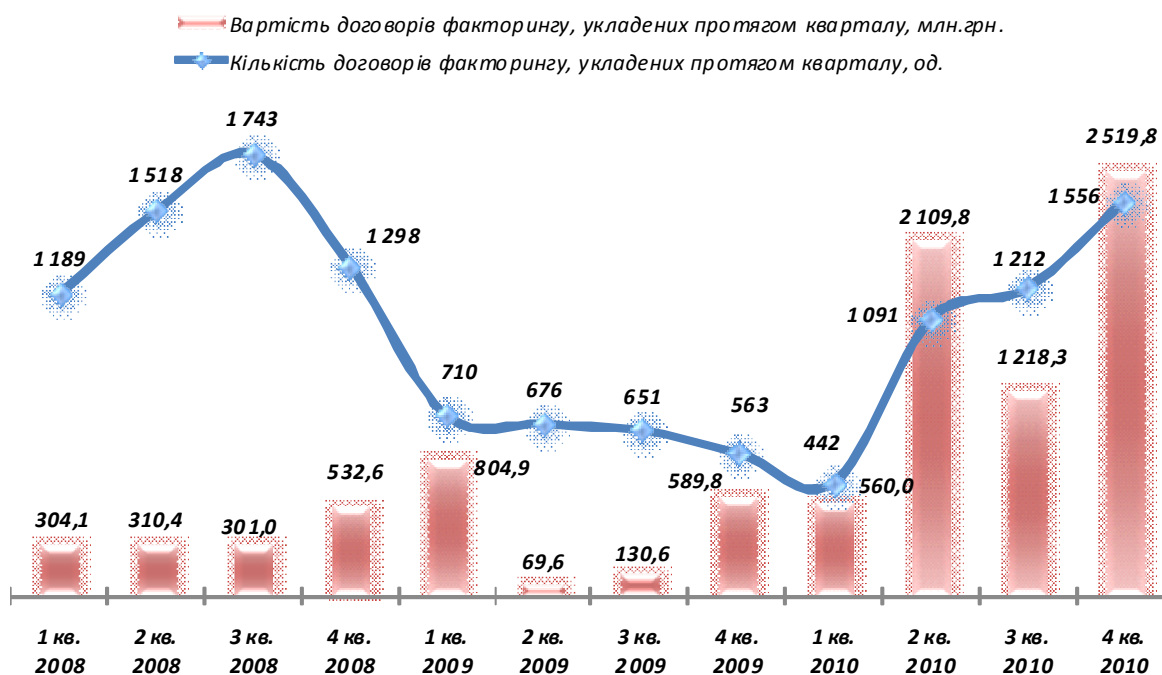


Рис. 43. Динаміка надання фінансовими компаніями послуг факторингу за 2008-2010рр.

В 2010 році, на противагу докризовому рівню 2008 року, ринок купівлі проблемних боргів юридичних осіб фінансовими компаніями, які мають право надавати послуги факторингу, поступово розвивається. Факторингові операції вигідні для юридичних осіб у зв'язку з появою можливості зменшити витрати на адміністрування проблемних боргових зобов'язань та наростити свої активи.

Важливим показником, який характеризує факторингові послуги, є джерела їх фінансування. Узагальнені дані щодо джерел фінансування факторингових послуг наведені в табл. 24 та зображені на рис. 44, 45.

**Джерела фінансування укладених факторингових операцій
за 2008-2010 рр., млн. грн.**

Джерела фінансування	2008	2009	2010	Темпи приросту, %	
				2009/ 2008	2010/ 2009
Власні кошти	47,9	269,1	1 939,8	461,8	620,8
Позичкові кошти юридичних осіб (крім банківських кредитів)	365,6	325,7	3 516,0	-10,9	979,5
Банківські кредити	848,2	887,6	903,3	4,6	1,8
Інші джерела	185,2	112,7	48,8	-39,1	-56,7
Всього	1 446,9	1 595,1	6 407,9	10,2	301,7

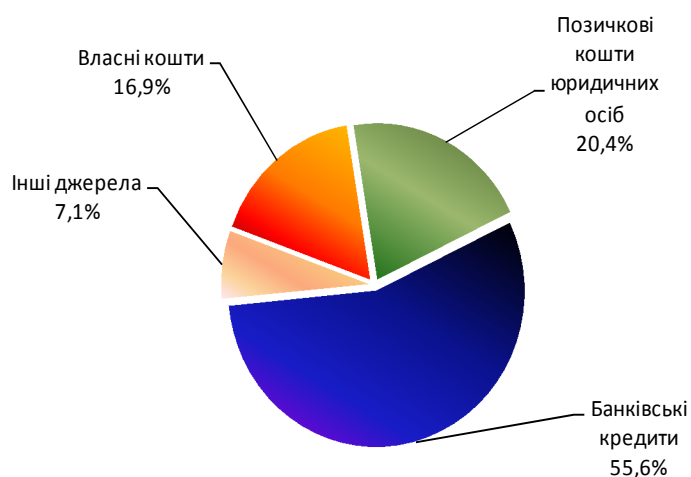


Рис. 44. Джерела фінансування факторингових операцій станом на 31.12.09.

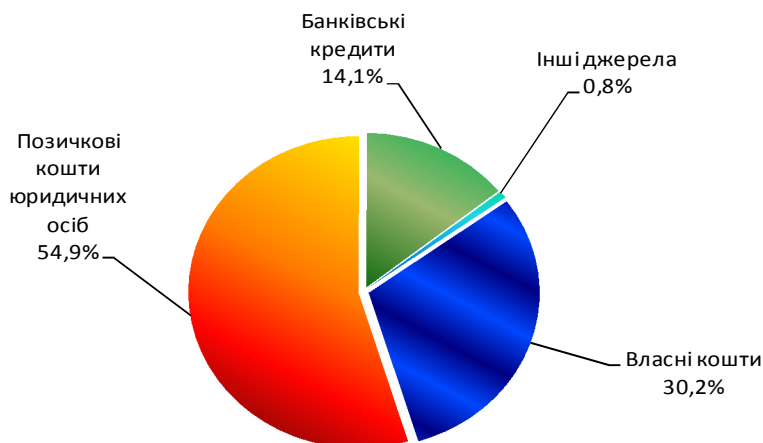


Рис. 45. Джерела фінансування факторингових операцій станом на 31.12.10.

Групування перших за обсягом наданих послуг факторингових компаній за 2010 рік наведено в табл. 25. Частка 10 факторингових компаній становить 94,6% від загального обсягу наданих послуг факторинговими компаніями, а на частку 3 компаній припадає 64% від загального обсягу послуг факторингу.

**Групування перших за обсягом наданих послуг
факторингових компаній за 2010 рік**

	Розмір фінансового активу, що є предметом договору факторингу, млн. грн.	Частка, %
ТОР 3	4 103,6	64,0
ТОР 5	5 064,2	79,0
ТОР 10	6 058,8	94,6
Всього	6 407,9	100,0

Станом на 31.12.10 серед укладених фінансовими компаніями договорів факторингу за галузями найменшу питому вагу мають машинобудування – 3% та харчова промисловість – 1%, дещо більшу частку займає сфера послуг – 24%, а найбільшу – 72% охоплюють інші галузі.

Характеризуючи розподіл факторингових операцій станом на 31.12.09, маємо превалювання укладання договорів факторингу в інших галузях – 61%, меншу частку в харчовій промисловості – 30% та незначну частку в будівництві – 8% і хімічній промисловості – 1%.

Діяльність із забезпечення проведення розрахунків

Узагальнені дані щодо обсягів операцій з обміну валют та переказу грошових коштів фінансовими компаніями за 2008–2010 рр. наведено в табл. 26.

Таблиця 26

**Обсяги операцій з проведення розрахунків фінансовими компаніями
за 2008 – 2010 рр., млн. грн.**

Вид фінансової послуги	2008	2009	2010	Темпи приросту, %	
				2009/ 2008	2010/ 2009
Операції з обміну валют	11 623,7	17 206,5	16 631,9	48,0	-3,3
Операції з переказу грошових коштів	1 837,8	2 818,6	3 179,3	53,4	12,8
Всього	13 461,5	19 788,1	19 811,2	47,0	0,1

Станом на 01.01.11 ліцензії на право здійснення переказу коштів небанківськими фінансовими установами в Держфінпослуг отримано 13 фінансовими компаніями.

Дані свідчать про збільшення обсягів операцій з переказу грошових коштів фінансовими компаніями за 2010 рік на 12,8 % порівняно з аналогічним періодом минулого року. Поряд з цим, операції з обміну валют зазнали незначного скорочення (3,3%) за 2010 рік у порівнянні з 2009 роком.

Поряд з цим, обсяги операцій з проведення розрахунків фінансовими компаніями в 2010 році порівняно з 2008 роком збільшилися, зокрема, операції з обміну валют зросли на 43,1%, а операції з переказу грошових коштів – на 73%.

Фінансові послуги, що надаються нефінансовими установами

Обсяги фінансових послуг, наданих юридичними особами – суб'єктами господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але мають визначене законом право надавати фінансові послуги, наведені в таблиці 27.

Таблиця 27

Обсяги фінансових послуг, наданих юридичними особами, які не є фінансовими установами за 2008-2010рр.

Вид фінансової послуги	Обсяг фінансового активу, що є предметом договору, млн. грн.			Темпи приросту, %	
	2008	2009	2010	2009/2008	2010/2009
фінансовий лізинг	7 729,7	2 217,5	3 480,7	-71,3	57,0
поштовий переказ	5 713,3	6 233,6	6 954,7	9,1	11,6
Всього	13 443,0	8 451,1	10 435,4	-37,1	23,5

Дані табл. 27 свідчать про зростання обсягів наданих послуг юридичними особами, які не є фінансовими установами, з поштового переказу. У звітному періоді 2010 року на 11,6 % зросли поштові перекази, що здійснюються через Укрпошту, порівняно з минулим роком, проте стрімкого зростання обсягів поштових переказів не відбулося.

Поряд з цим, поступово зростають обсяги наданих послуг з фінансового лізингу за 2010 рік порівняно з аналогічним періодом минулого року та скорочення обсягу зазначених послуг порівняно з 2008 роком.

Структура розподілу вартості договорів фінансового лізингу за галузями в 2009-2010рр., укладених юридичними особами, які не є фінансовими установами суттєво не змінилась і відображена на рис. 46, 47.

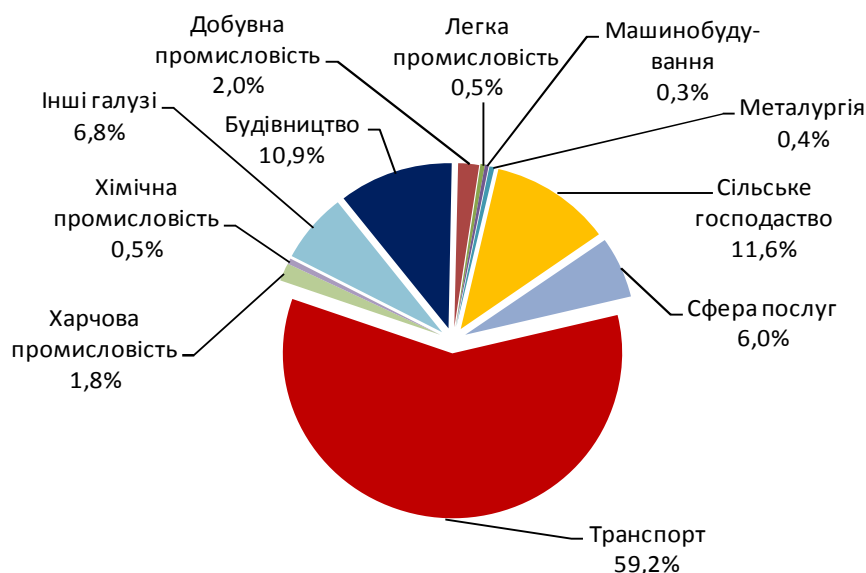


Рис.46. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за галузями станом на 31.12.09.

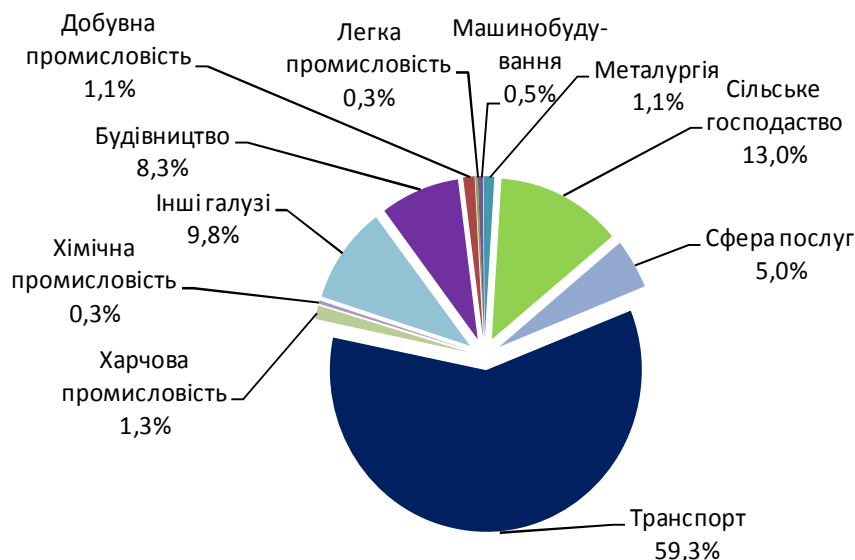


Рис.47. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за галузями станом на 31.12.10.

Таким чином, збільшення лізингових операцій за 2010 рік порівняно з аналогічним періодом минулого року пов'язано зі збільшенням попиту на зазначені послуги та деяким покращенням платоспроможності підприємств.

Ломбарди

Станом на 31.12.10 до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 426 ломбардів, що на 53 установи (або на 14,2%) більше у порівнянні з відповідною датою 2009 року (станом на 31.12.09 – 373 ломбарди). Тенденція до зростання кількості ломбардів пов'язана, перш за все, із забезпеченням ними першочергових потреб громадян у грошових коштах.

Основні показники діяльності ломбардів за 2008 – 2010 рр. наведені в таблиці 28.

Показники діяльності ломбардів за 2008 – 2010 рр.

Показники	2008	2009	2010	Приріст			
				2009/ 2008		2010/ 2009	
				Абсолютний	%	Абсолютний	%
Сума наданих фінансових кредитів під заставу (млн. грн.)	2 126,8	3 505,0	5 503,1	1 378,3	64,8	1 998,1	57,0
Кількість наданих фінансових кредитів під заставу, тис. шт.	4 907,2	6 758,8	9 247,2	1 851,6	37,7	2 488,4	36,8
Сума погашених фінансових кредитів (млн. грн.), у тому числі:	1 984,5	3 370,7	5 364,8	1 386,1	69,8	1 994,1	59,2
<i>погашено за рахунок майна, наданого в заставу</i>	188,0	240,1	452,8	52,1	27,7	212,7	88,6
Кількість договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу, тис. шт.	1 749,2	662,9	1 007,1	-1 086,3	-62,1	344,2	51,9

Згідно з даними таблиці 28, на ринку ломбардних послуг спостерігається зростання загальних обсягів кредитування. При зростанні кількості наданих фінансових кредитів під заставу за 2010 рік на 36,8%, у порівнянні з відповідним періодом 2009 року, кількість договорів, погашених за рахунок майна, наданого в заставу, збільшилась на 51,9%. За результатами 2010 року частка обсягу погашених фінансових кредитів за рахунок наданого в заставу майна в загальній сумі погашених фінансових кредитів становила 8,4% (або 452,8 млн. грн.), за результатами 2009 року дана частка становила 7,1% (або 240,1 млн. грн.).

Середньозважена річна процентна ставка за фінансовими кредитами ломбардів за 2010 рік становила 216,5% (за 2009 рік – 251,1%).

Важливим показником, який характеризує ринок ломбардів, є показник їх фінансового стану. У таблиці 29 наведено основні показники діяльності ломбардів, які свідчать про їх постійне зростання.

Показники фінансового стану ломбардів

	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10	Темпи приросту	
				31.12.09/ 31.12.08	31.12.10/ 31.12.09
	млн. грн.			%	
Дебіторська заборгованість, у тому числі:	253,7	369,6	566,9	45,7	53,4
за наданими фінансовими кредитами	210,9	313,7	455,1	48,7	45,1
за нарахованими відсотками за наданими фінансовими кредитами	3,2	4,6	7,7	42,2	68,6
Статутний капітал	180,6	345,4	663,7	91,3	92,2
Резервний капітал	5,5	8,7	13,4	56,8	54,5
Нерозподілений прибуток	46,2	43,0	81,3	-6,9	89,1
Власний капітал, усього	222,3	349,9	627,5	57,4	79,4
Залучені кошти на платній та безоплатній основі	93,8	79,9	80,0	-14,8	0,1
Активи по балансу	525,3	618,9	888,2	17,8	43,5

Станом на 31.12.10 обсяг дебіторської заборгованості зріс на 53,4% (до 566,9 млн. грн.) у порівнянні з відповідною датою 2009 року, що пов'язано зі стійкою тенденцією до збільшення обсягів кредитування.

Станом на 31.12.10 обсяг активів збільшився на 43,5% у порівнянні з відповідною датою 2009 року і становив 888,2 млн. грн. При зростанні обсягу статутного капіталу ломбардів на 92,2% станом на 31.12.10 в порівнянні з відповідним показником станом на 31.12.09, середній обсяг статутного капіталу в розрахунку на один ломбард станом на 31.12.10 зріс на 45,9%, у порівнянні з відповідним показником станом на відповідну дату минулого року. Станом на 31.12.10 у 39 ломбардів обсяг власного капіталу становив менше 200 тис. грн., що на 17 фінансових установ менше в порівнянні з відповідною звітною датою 2009 року (станом на 31.12.09 – 56).

Структура наданих ломбардами кредитів за видами застави представлена в таблиці 30.

Таблиця 30

Обсяг наданих фінансових кредитів за видами застави за 2008 – 2010 рр.

	Обсяг наданих фінансових кредитів, млн. грн.			Структура наданих фінансових кредитів, %			Приріст			
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2009/ 2008		2010/ 2009	
							млн. грн.	%	млн. грн.	%
виробів із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння	1 730,2	3 167,8	5 092,4	81,4	90,4	92,5	1 437,6	83,1	1 924,6	60,8
побутової техніки	291,4	234,0	364,9	13,7	6,7	6,6	-57,4	-19,7	130,9	56,0
автомобілів	6,0	7,1	19,6	0,3	0,2	0,4	1,2	19,5	12,5	175,0
нерухомості	14,8	8,9	9,9	0,7	0,3	0,2	-5,8	-39,5	1,0	10,8
іншого майна	83,8	87,2	16,4	3,9	2,5	0,3	3,4	4,1	-70,8	-81,2
Всього	2 126,7	3 505,0	5 503,2	100,0	100,0	100,0	1 378,3	64,8	1 998,2	57,0

За 2010 рік обсяг наданих фінансових кредитів ломбардами зріс на 57,0% у порівнянні з 2009 роком.

Питома вага наданих фінансових кредитів під заставу виробів із дорогоцінних металів та дорогоцінного каміння станом на 31.12.10 збільшилася на 2,1 в. п. (до 92,5%) у порівнянні з показником станом на 31.12.09, як це зображено на рисунках 48, 49.

Обсяг фінансових кредитів під заставу побутової техніки за 2010 рік збільшився на 56,0% (до 364,9 млн. грн.) у порівнянні з 2009 роком.

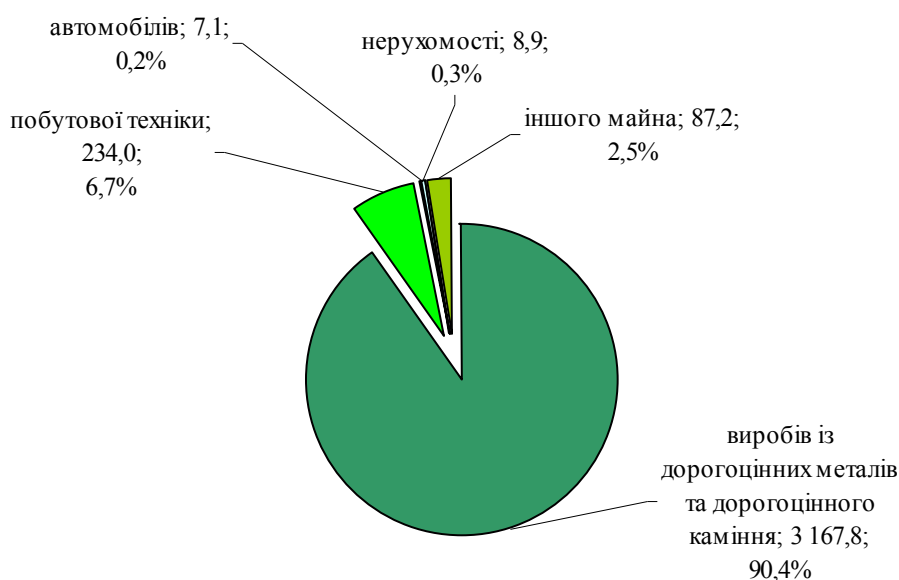


Рис. 48. Структура фінансових кредитів під заставу станом на 31.12.09 (млн. грн.)



Рис. 49. Структура фінансових кредитів під заставу станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Динаміка обсягу виданих кредитів та середнього розміру кредиту за 2008 – 2010 рр. має тенденцію до зростання, як це зображено на рисунку 50.

Ломбарди в порівнянні з банками та кредитними спілками надають малі за розмірами кредити (рис. 50). Протягом 2008 – 2010 рр. середній розмір кредиту зростає від 433,4 грн. до 595,1 грн. Станом на 31.12.10 середній розмір кредиту збільшився на 14,8% (до 595,1 грн.) у порівнянні з відповідною датою 2009 року.

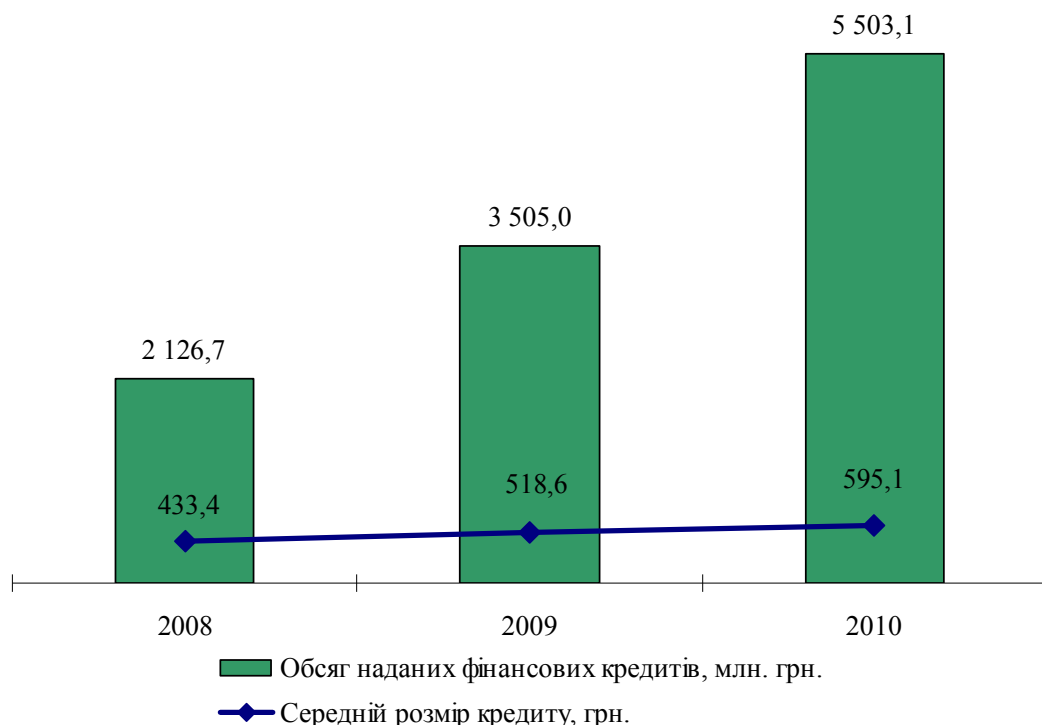


Рис. 50. Динаміка обсягів наданих фінансових кредитів та середнього розміру кредиту за 2008 – 2010 рр.

Ломбарди залишаються одним із найбільш консервативних і стабільних фінансових інститутів для фізичних осіб: вони орієнтовані на видачу дрібних та короткострокових кредитів, виконують своєрідну функцію соціально-економічних стабілізаторів в умовах будь-яких економічних змін.

Таблиця 31

Групування частки перших ломбардів (ТОР) за обсягом наданих фінансових кредитів та їх активів станом на 31.12.10

	Сума наданих фінансових кредитів під заставу		Активи за балансом	
	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %
ТОР 3	2 344,5	42,6	328,8	37,0
ТОР 5	3 051,8	55,5	448,5	50,5
ТОР 10	3 746,1	68,1	573,2	64,5
ТОР 50	4 905,9	89,1	755,5	85,0
ТОР 100	5 228,2	95,0	814,9	91,7
Всього по ринку	5 503,1	100,0	888,2	100,0

На 100 ломбардів, перших за обсягом наданих фінансових кредитів (ТОР 100), припадає 95,0% від загального обсягу кредитів. При цьому на частку 3 ломбардів, перших за обсягом наданих кредитів, припадає 42,6% від

загального обсягу наданих кредитів і 37,0% всіх активів ломбардів (таблиця 31).

Розподіл джерел залучення ломбардами коштів на платній та безоплатній основі наведений у таблиці 32.

Таблиця 32

**Інформація про джерела залучення коштів ломбардами
станом на кінець 2008 – 2010 рр.**

	Станом на 31.12.08		Станом на 31.12.09		Станом на 31.12.10	
	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %	млн. грн.	частка, %
Залучені кошти на платній та безоплатній основі, у тому числі:	93,8	100,0	79,9	100,0	80,0	100,0
від банків	79,7	85,0	75,2	94,1	42,7	53,4
від юридичних осіб (крім банків)	13,6	14,5	4,5	5,6	37,3	46,6
від фізичних осіб	0,5	0,5	0,3	0,3	-	-

Дані таблиці 32 свідчать, що в господарській діяльності ломбардів помітно зросла питома вага залучених коштів на платній та безоплатній основі від юридичних осіб (крім банків), а саме: з 5,6% станом на 31.12.09 до 46,6% станом на 31.12.10. Обсяг залучених коштів від банків станом на 31.12.10 зменшився на 32,5 млн. грн. (або на 43,2%) у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09.

Фінансовий лізинг

Станом на 31.12.10 до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Держфінпослуг, внесено інформацію про 199 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 51 фінансову компанію, що надає послуги з фінансового лізингу.

Протягом 2010 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть згідно із законодавством надавати фінансові послуги, укладено **5 104** договори фінансового лізингу на суму **4 972,6 млн. грн.** Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, укладених протягом 2010 року, становить **3 789,4 млн. грн.**

Вартість чинних договорів фінансового лізингу станом на 31.12.10 становить **30,6 млрд. грн.**

Близько 99,8% усіх послуг фінансового лізингу надається юридичними особами – суб'єктами господарювання, які не є фінансовими установами (таблиця 33).

**Інформація щодо вартості договорів фінансового лізингу та їх кількості,
укладених юридичними особами та фінансовими компаніями
за 2008 – 2010 рр.**

Період	Вартість договорів фінансового лізингу укладених за період, (млн. грн.)		Кількість договорів фінансового лізингу (од.) укладених за період	
	юридичними особами	фінансовими компаніями	юридичними особами	фінансовими компаніями
2008 р.	9 078,2	10,6	9 766	10
2009 р.	2 610,1	5,2	3 008	4
2010 р.	4 965,0	7,6	5 090	14

Динаміка вартості договорів, укладених протягом 2008 – 2010 рр., та договорів, чинних на кінець кожного звітного періоду, наведена на рисунку 51.

За підсумками 2010 року відзначилась позитивна динаміка щодо кількості договорів фінансового лізингу укладених юридичними особами та фінансовими компаніями. Так, за 2010 рік кількість договорів фінансового лізингу збільшилась на 69,5% (до 5104 од.) в порівнянні з 2009 роком, але кількості договорів укладених за 2008 рік цей показник не досяг.

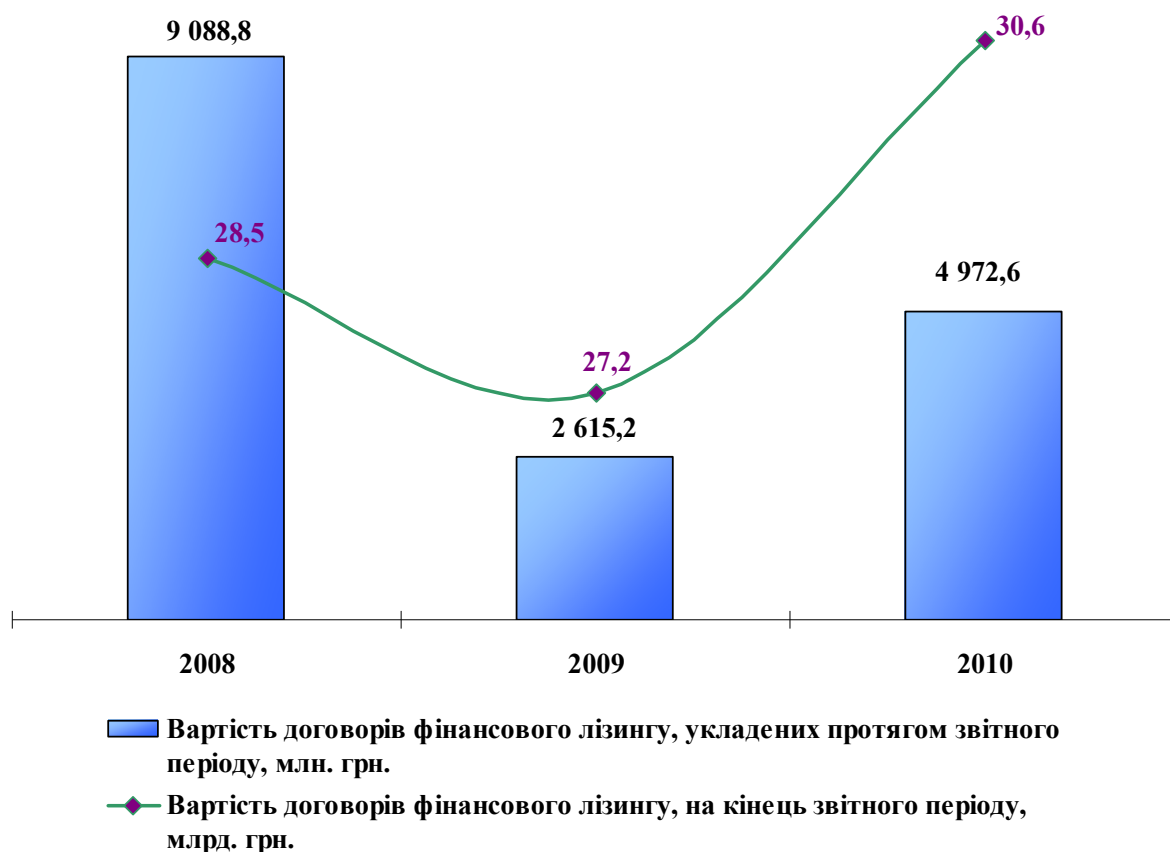


Рис. 51. Динаміка надання послуг фінансового лізингу за 2008 – 2010 рр.

Вартість договорів фінансового лізингу, укладених протягом 2010 року, збільшилась на 90,1%, у порівнянні з 2009 роком і становила 4 972,6 млн. грн.

За підсумками 2010 року найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь (вартість договорів станом на 31.12.10 – 18 123,3 млн. грн.), сільське господарство (3 966,2 млн. грн.), будівництво (2 520,4 млн. грн.), сфера послуг (1 526,4 млн. грн.). Схема розподілу обсягів лізингових операцій за галузями представлена на рисунках 52, 53.

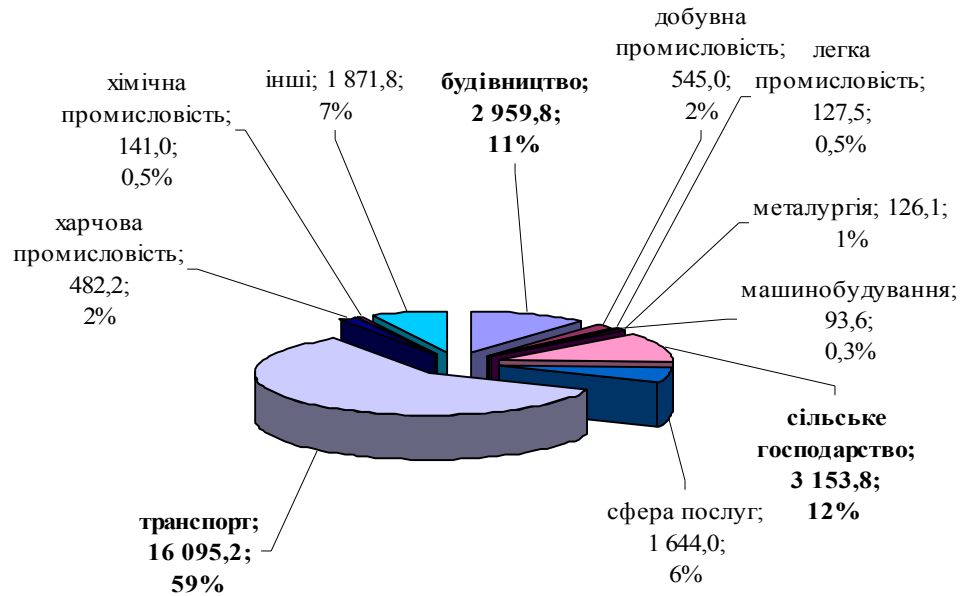


Рис. 52. Розподіл вартості чинних договорів фінансового лізингу за галузями станом на 31.12.09 (млн. грн.)

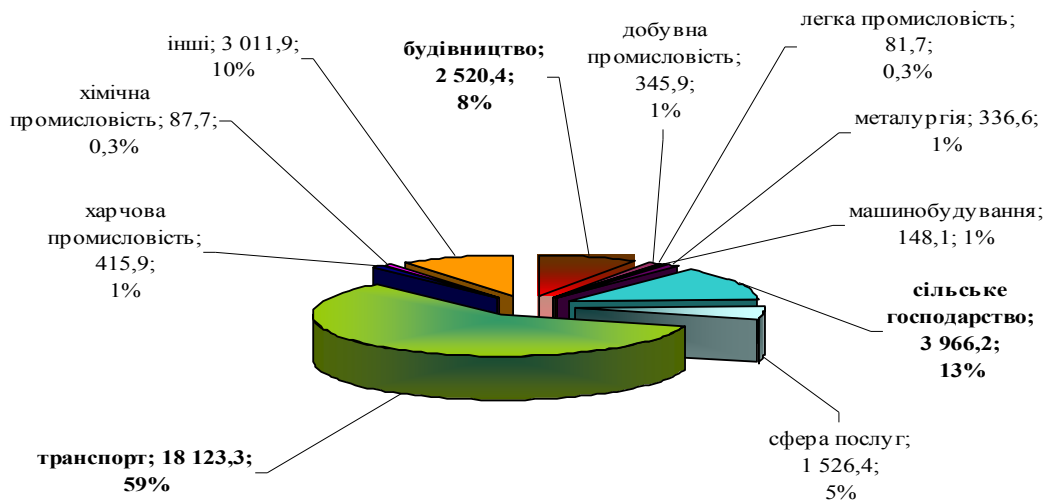


Рис. 53. Розподіл вартості чинних договорів фінансового лізингу за галузями станом на 31.12.10 (млн. грн.)

Розподіл вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії станом на кінець IV кв. 2009 – 2010 рр. зображено на рисунках 54, 55.

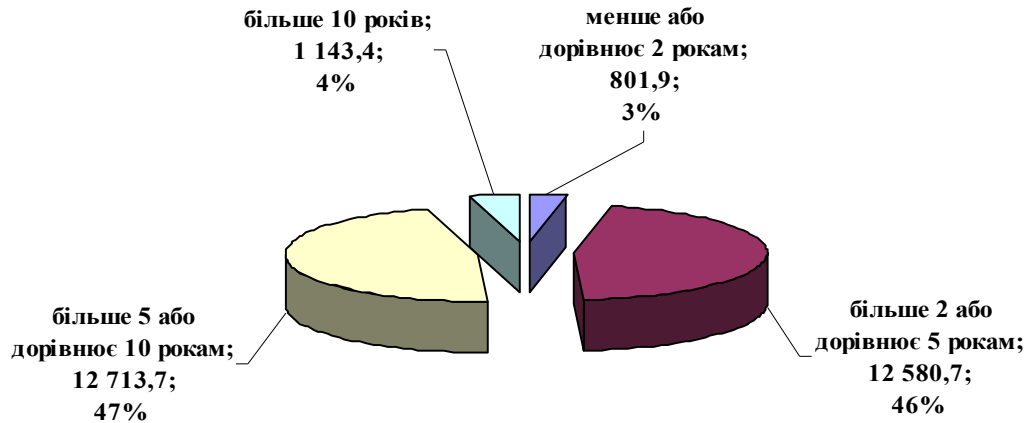


Рис. 54. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу станом на 31.12.09, за терміном їх дії (млн. грн.)

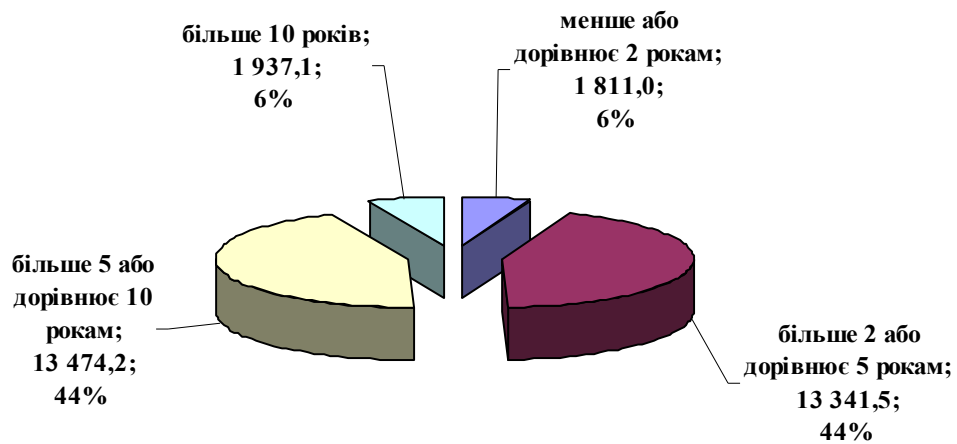


Рис. 55. Розподіл вартості договорів фінансового лізингу станом на 31.12.10, за терміном їх дії (млн. грн.)

За 2010 рік відбулося зростання вартості договорів фінансового лізингу за терміном їх дії в порівнянні з 2009 роком. Так, вартість договорів фінансового лізингу строком до 2 років збільшилась більше ніж удвічі, вартість договорів строком від 2 до 5 років збільшилась на 6,0%, строком від

5 до 10 років збільшилась на 6,0%, строк яких більше 10 років – збільшилась на 69,4%.

Джерела фінансування лізингових операцій за 2009 – 2010 рр., що здійснені юридичними особами – лізингодавцями та фінансовими компаніями, наведені в таблиці 34.

Таблиця 34

Розподіл джерел фінансування лізингових операцій за 2009 – 2010 рр.

Джерела фінансування	2009				2010			
	Юр. особи, млн. грн.	Частка, %	Фін. комп., млн. грн.	Частка, %	Юр. особи, млн. грн.	Частка, %	Фін. комп., млн. грн.	Частка, %
Власні кошти	594,1	35,5	0,4	11,9	958,6	27,2	0,04	0,7
Позичкові кошти, у т. ч. банківські кредити	1 079,3	64,5	2,7	88,1	2 557,0	72,7	5,4	99,3
Залучені кошти	0,1	0,01	0	0	3,8	0,1	0	0
Всього	1 673,5	100,0	3,1	100,0	3 519,3	100,0	5,4	100,0

За 2010 рік загальний обсяг джерел фінансування юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній становив **3 524,7 млн. грн.**, що на 110,2% більше в порівнянні з 2009 роком. У структурі джерел фінансування лізингових операцій сукупний обсяг власних коштів юридичних осіб – лізингодавців та фінансових компаній збільшився на 61,2% (з 594,5 млн. грн. станом на 31.12.09 до 958,6 млн. грн. станом на 31.12.10). За результатами 2010 року більше ніж вдвічі збільшився сукупний обсяг позичкових коштів, у тому числі банківських кредитів – до 2 562,4 млн. грн. у порівнянні з 2009 роком.

Послуги довірчих товариств

Станом на 31.12.10 до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 2 довірчих товариства. Основні показники фінансового стану довірчих товариств наведено в таблиці 35.

Таблиця 35

Показники фінансового стану довірчих товариств за 2008 – 2010 рр.

Показники	Станом на 31.12.08	Станом на 31.12.09	Станом на 31.12.10	Приріст	
				31.12.09/ 31.12.08	31.12.10/ 31.12.09
	тис. грн.			%	
Статутний капітал	210,0	210,0	210,0	0	0
Власний капітал	45,9	42,8	42,4	-6,8	-0,9
Активи	284,9	284,8	284,6	-0,004	-0,07

Згідно з даними таблиці 35 статутний капітал довірчих товариств залишається без змін протягом трьох періодів (років) і станом на 31.12.10 становить 210,0 тис. грн. Власний капітал станом на 31.12.10 зменшився на 0,9% (до 42,4 тис. грн.) у порівнянні з інформацією станом на 31.12.09. Розмір активів довірчих товариств протягом трьох років зменшився до 284,6 тис. грн.